

**Konferenca katoliških škofov
Združenih držav Amerike**

ČISTO SRCE MI USTVARI
Pastoralni odgovor na pornografijo

Cerkveni dokumenti
153

Konferenca katoliških škofov Združenih držav Amerike
ČISTO SRCE MI USTVARI

**Konferenca katoliških škofov
Združenih držav Amerike**

ČISTO SRCE MI USTVARI

Pastoralni odgovor na pornografijo

Družina
Ljubljana
2016

CERKVENI DOKUMENTI 153

Konferenca katoliških škofov Združenih držav Amerike

ČISTO SRCE MI USTVARI

Pastoralni odgovor na pornografijo

Izvirnik

United States Conference of Catholic Bishops

CREATE IN ME A CLEAN HEART

A PASTORAL REPOSE TO PORNOGRAPHY

© Copyright, United States Conference of Catholic Bishops,

Washington D. C. , 2015

© Družina, d. o. o. Ljubljana (2016)

Urednik: Rafko Valenčič

Prevod: Drago Čepar

Lektor: Jože Kurinčič

Redakcija in spremna beseda: Rafko Valenčič

Grafična priprava: Družina, d. o. o.

Zanjo: Tone Rode

Naklada: 1.100 izvodov

Izdaja: prva

Cena: 7,50 evra

Tisk: Tiskano v Sloveniji

Ljubljana 2016

Več informacij o knjigah založbe Družina dobite na

www.druzina.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

343.542.1:27

ČISTO srce mi ustvari : pastoralni odgovor na pornografijo / [pripravila] Konferenca katoliških škofov Združenih držav Amerike ; [urednik, redakcija in spremna beseda Rafko Valenčič ; prevod Drago Čepar]. - 1. izdaja. - Ljubljana : Družina, 2016. - (Cerkveni dokumenti, ISSN 1318-1262 : 153)

Prevod dela: Create in me a clean heart

ISBN 978-961-04-0377-7

287666432

I. UVOD

»Čisto srce, o Bog, mi ustvari« (Ps 51,12)

Škofje Katoliške cerkve podajamo to izjavo kot besedo upanja in zdravilo za tiste, ki jih je prizadela pornografija, da bi okrepili zavest o njenem velikem vplivu in škodljivosti.¹ S pogubnimi posledicami pornografije se srečujemo v spovednici, pri vsakodnevni duhovniški službi in pri delu z družinami: vidimo otroke, ki jim je bila ukradena nedolžnost; moške in ženske, ki čutijo veliko krivdo in sram zaradi občasne ali stalne uporabe pornografije; zakonce, ki se počutijo izdane in globoko prizadete; moške, ženske in otroke, ki jih izkorišča industrija pornografije. Proizvodnja in uporaba pornografije sta vedno bili problem, vendar v zadnjih letih njun vpliv, pretežno zaradi svetovnega spleta in mobilne tehnologije, eksponentno raste. Nekateri so pornografijo opisali celo kot krizo javnega zdravja. Povečana uporaba pornografije v družbi na neki način prizadene vsakogar. Vsi trpimo zaradi posledic njenega popačenega pogleda na človeško osebo in spolnost. Kot škofje smo poklicani, da vedno znova oznanjamo obilno božje usmiljenje in njegovo zdravilno moč, ki jo dobimo v Jezusu Kristusu, našem Gospodu in Odrešeniku po njegovi Cerkvi.

¹ Prim. *Katekizem katoliške Cerkve*, 2354. Za druge primere novejšega cerkvenega nauka glej tudi Pope St. John Paul II, *Address to the Members of the Religious Alliance Against Pornography* (January 30, 1992); Pontifical Council for Social Communications, *Pornography and Violence in the Communications Media: A Pastoral Response* (May 7, 1989); United States Catholic Conference, *Statement Renewing the Mind of the Media* (1998); USCCB, *Catechetical Formation in Chaste Living: Guidelines for Curriculum Design and Publication* 23 (2008), posebno 11; USCCB, *Pastoral Letter Marriage: Love and Life in the Divine Plan* (2009), posebno 49; in Bishop Paul S. Loverde, *Pastoral Letter Bought with a Price*, new ed. (March 19, 2014).

Izjava je namenjena širokemu krogu, kajti pornografija vpliva na življenje mnogih ljudi; da se zoperstavimo njeni škodljivosti, je potreben skupen, osredotočen napor nas vseh. Naslovljena je predvsem na starše, klerike, škofijske in župnijske voditelje, vzgojitelje, strokovnjake za duševno zdravje in vse, ki lahko pomagajo pred pornografijo obvarovati otroke ter zdraviti moške, ženske in mlade, ki jih je to zlo prizadelo. Upamo, da bo v pomoč tudi vsem, ki sami občasno ali stalno uporabljajo pornografijo, ali so postali njene žrtve. Končno nagovarjamo verne somišljenike in vse ljudi dobre volje, ki želijo sodelovati v prizadevanju za kulturo čistosti, ki podpira dostojanstvo vsakega človeka in svetost človeške spolnosti.

Vsebina izjave je široka tudi zaradi večplastne narave obravnavane tematike. Njena zgradba je naslednja:

- pregled cerkvenega nauka o spolnosti, človeški osebi in čistosti;
- razlaga grešnosti in škodljivosti pornografije;
- pregled daljnosežnih učinkov pornografije v naši kulturi;
- učinki pornografije na moške, ženske, mlade in otroke
- pogled od blizu;
- beseda upanja in zdravljenja tistim, ki jim je pornografija škodovala;
- dodatek s povezavami na sredstva za pomoč posameznim skupinam.

Predvidevamo dopolnitev te izjave z nadaljnjimi sredstvi za pomoč.

Goreče molimo, da bi ta izjava prispevala k mnogim že obstoječim uspešnim prizadevanjem za pomoč vsem ljudem, da bi se izognili grehu pornografije ter se oprijeli svobode in čistosti življenja v Kristusu. Svoboda od pornografije je mogoča! Nikomur ni treba, da se v tem boju bojuje sam.

II. LEPOTA IN POKLICANOST ČLOVEŠKE OSEBE V KRISTUSU

»Glej, odkritosrčnosti se veseliš,
in v notranjosti me učiš modrosti« (Ps 51, 8)

Od začetka stvarjenja je čudovit božji načrt za človeško ljubezen zapisan v človeško srce in telo. »Moža in ženo ju je ustvaril« (1 Mz 1, 27). Cerkev varuje, premišljuje in izroča dalje, kar je prejela od Kristusa. Ima pomembno poslanstvo slediti svojemu Gospodu in, tako kot on, pomagati svetu ponovno odkriti božji načrt »na začetku« (prim. Mt 19, 4 in Mr 10, 6). Kristusova luč razkriva pravo človekovo lepoto in njegovo poklicanost in to luč je treba predajati naprej od človeka do človeka ter vabiti na srečanje z Gospodom.²

Ustvarjeni po božji podobi in poklicani k ljubezni

Bog je ustvaril človeško osebo, moškega in žensko, po svoji podobi in sličnosti, kot krono stvarstva. Vsak izmed nas je *dar* z nedotakljivim osebnim dostojanstvom. »Hvalim te, ker sem tako čudovito narejen, ker so čudovita tvoja dela« (Ps 139,14).

Samo v Jezusu Kristusu, pravem Bogu in pravem človeku, je v polnosti razodeta skrivnost in identiteta človeške osebe. »Kristus ... človeku v polnosti razodeva človeka in mu odkriva njegovo najvišjo poklicanost.«³ V Kristusu prepoznavamo,

² Prim. Papež Frančišek, *Okrožnica Luč vere - Lumen Fidei* (Družina, Ljubljana 2013), 37; Papež Frančišek, *Apostolska spodbuda Veselje evangelija - Evangelii gaudium* (Družina, Ljubljana 2014), 3.

³ Drugi vatikanski vesoljni cerkveni zbor, *Pastoralna konstitucija Cerkev v sedanjem svetu - Gaudium et spes* (1965), 22; v: *Koncilski odloki*, Družina, Ljubljana 1995.

da je vsak človek ustvarjen, da bi bil *božji otrok*, sin ali hči v Sinu (prim. Rim 8,14-17). Vsak od nas je *deležan ljubezni* Boga našega Očeta. To je vesela novica!

»Bog je ljubezen« (1 Jn 4,8), troedina skupnost Očeta, Sina in Svetega Duha.⁴ Ker je vsak izmed nas ustvarjen po božji podobi, nam je namenjen klic – poklicanost – k ljubezni in skupnosti.⁵ Vsako človeško bitje je ustvarjeno za odnos ljubezni z Bogom in drugimi. Jezus nam v svojem življenju, služenju in končno v svoji odrešilni smrti in vstajenju kaže pot ljubezni kot darujoče in rodovitne samopodaritve. Vsak človek, moški ali ženska, naj živi v zakonu ali ne, nosi v sebi temeljni poklic, da posnema Gospoda in v rodovitni ljubezni daruje samega sebe.⁶

Dar in jezik telesa

Vsi ljudje odkrivajo klic k ljubezni, zapisan v njihova telesa. Človeška oseba je enota duše in telesa in telo je deležno dostojanstva »božje podobe«.⁷ Telo razodeva oziroma »izraža osebo«.⁸ Na viden način izraža nevidno dušo nekoga in kaže njegovo moško ali žensko identiteto.

Papež Janez Pavel II. je pogosto omenjal »ženitovanjski pomen telesa«.⁹ Učil je, da je v telo, v njegovi moškosti ali

⁴ Prim. *Katekizem katoliške Cerkve* (odslej *KKC*), 261-263.

⁵ Prim. Janez Pavel II., Apostolsko pismo *O družini - Familiaris consortio*, CD 16, Ljubljana 1982, 11.

⁶ Prim. *KKC*, 2392.

⁷ Prim. *KKC*, 362-365.

⁸ Slovenske rimokatoliške škofije, *Smernice za vzgojo človeške ljubezni*, Ljubljana 1984, 22f, ki navaja Papeža sv. Janeza Pavla II., Nagovor na splošni avdienci 9. januarja 1980. Najdemo ga v: John Paul II, *Man and Woman He Created Them: A Theology of the Body* (hereafter TOB), trans. Michael Waldstein (Boston: Pauline Books & Media, 2006), no. 14:4. Prim. tudi USCCB, *United States Catholic Catechism for Adults* (Washington, DC: USCCB, 2006), 412-413.

⁹ Prim. npr. TOB, nos. 13-15; Janez Pavel II., Apostolsko pismo *O družini*, 37; Isti, Okrožnica *Sijaj resnice - Splendor veritatis*, Cerkevni dokumenti 52, Družina, Ljubljana 1994, 15. Glej tudi Papeški svet za družino, Človeška spolnost – resnica in pomen, Družina, Ljubljana 1996, 10; USCCB, *United States Catholic Catechism for Adults*, 412-413.

ženskosti, zapisan njegov lastni jezik – jezik darovanja in občestva oseb. Naša telesa nam govorijo, da *prihajamo iz drugega*. Nismo izdelki samega sebe ali v osnovi izolirani. Nasprotno, vsak od nas je sin ali hči. Od začetka našega bivanja smo *v odnosu* z drugimi, najprej z materjo in očetom, po njiju pa s celotno človeško družino. Tudi naša telesa nam pravijo, da smo »za« drugega, da imamo sposobnost rodovitne skupnosti z drugim, posebno z osebo nasprotnega spola, če smo poklicani v zakon. V naša telesa je zapisan klic k zakonski, rodovitni ljubezni. Ta klic se uresničuje tako v zakonu kot v celibatu ali devištvu zaradi Kraljestva (na primer duhovniški celibat in posvečeno življenje). Ko se v ljubezni podarjamo, izpolnjujemo svoje življenjsko poslanstvo: »Človek ... lako najde sam sebe samo z odkritosrčno daritvijo samega sebe.«¹⁰

Zaradi lepote in dostojanstva, ki ga razodeva naše telo – in razodeva prav nas same – je treba to telo obravnavati z največjim spoštovanjem. Mi in torej naša telesa nismo za *rabo*, ampak za *ljubezen*. Kot je učil Karol Wojtyła (sv. Janez Pavel II.), nasprotje ljubezni ni sovraštvo, ampak uporaba osebe, kot da bi on ali ona bila predmet.¹¹ Ljubiti druge pomeni prepoznavati jih kot dar, kar v resnici so, iskati, kar je resnično dobro in najboljše zanje, in jih nikoli uporabljati, popredmetiti, kot da bi bili manj kot osebe. Telo tedaj ni surovina, biološka snov za obdelavo, ampak je neločljivo od tega, kdo smo.¹² Kot je poudaril papež Frančišek: »Ustrezno sprejemanje lastnega telesa ter skrbno in spoštljivo upoštevanje njegovega pomena sta bistveni postavki za pristno humano ekologijo.«¹³

¹⁰ Pastoralna konstitucija Cerkev v sedanjem svetu, 24; glej tudi TOB, no. 15.

¹¹ Prim. Karol Wojtyła, *Love & Responsibility*, trans. H. T. Willets (San Francisco: Ignatius Press, 1993), 28-30.

¹² Prim. Papež Benedikt XVI., Okrožnica *Bog je ljubezen – Deus caritas est*, Cerkevni dokumenti 112, Družina, Ljubljana 2006, 5.

¹³ Papež Frančišek, Okrožnica o skrbi za skupni dom *Hvaljen, moj Gospod – Laudato si'*, Cerkevni dokumenti 149, Družina, Ljubljana 2015, 155.

Čistost – zdrav pogled na človeško spolnost

Krepost in poklic čistosti sta bistvena za ljubezen v vseh njenih oblikah.¹⁴ Čistost pomeni »uspelo integracijo (vključitev) spolnosti v osebo«¹⁵ in torej pridobitev samonadzora ter pristne svobode na spolnem področju človekovega delovanja. Je »krepost, ki nam na področjih odnosa in spolnosti omogoča ravnati prav, dobro in resnično ljubeče.«¹⁶ Čistost povezuje naše notranje želje po spolnem užitku z našim celostnim prizadevanjem za moralno odličnost in svetost. Lahko da je čistost »nepriljubljena beseda«, toda, kot je dejal papež Frančišek, *ljubezen je čista*.¹⁷ Vsi smo v življenju šli skozi trenutke, v katerih je bila ta vrлина zelo zahtevna, vendar je prav čistost pot pristne ljubezni, ljubezni, ki je sposobna dati življenje in ne poskuša izrabljati drugega za lastni užitek.¹⁸

Čistost je nasprotje poželenju, ki je neurejena želja po spolnem užitku, ločena od resnične vsebine spolnosti in zakonske ljubezni.¹⁹ Medtem ko poželenje uporablja drugo osebo kot sredstvo za spolno zadovoljitev, čistost sprejema celo osebo, telo in dušo, preko in nad njegovimi ali njenimi spolnimi lastnostmi. Pomaga prepoznati veliko vrednost in globok pomen človeške spolnosti ter pristne spolne želje, namenjene ljubezni moškega in ženske v zakonu.²⁰ Čista oseba vedno skuša gojiti krepost skromnosti, ki navdihuje njeno izbiro obleke in obnašanje v skladu z globokim spoštovanjem dostojanstva, celo skrivnosti, sebe in drugih, s spoštovanjem, ki vključuje hvaležnost in obzirnost do človeškega telesa.²¹ Čeprav je živeti čisto »dolgotrajno in naporno delo«,²² je prav to pot do človeškega razcveta. Čistost

¹⁴ Prim. KKC, 2337-2350.

¹⁵ KKC, 2337.

¹⁶ USCCB, *Catechetical Formation in Chaste Living*, 7.

¹⁷ Address during Meeting with Children and Young People, Pastoral Visit to Turin (June 21, 2015).

¹⁸ Prav tam.

¹⁹ Prim. KKC, 2351.

²⁰ Prim. KKC, 2360.

²¹ Prim. KKC, 2521-2524. Prim. tudi Papeški svet za družino, *Človeška spolnost – resnica in pomen*, 56.

²² KKC, 2342.

nam kliče, naj se zanesemo na božjo milost, trdno vztrajamo v kljubovanju skušnjavi ter se v zahtevnih okoliščinah pravilno odločamo.

Vsi smo poklicani živeti čisto. V zakonu ima čistost značaj trajne, zveste in rodovitne ljubezni ter vključuje intimno fizično, spolno izražanje ljubezni.²³ Veselje spolnega ugodja ima svoje pravo mesto v objemu moža in žene. V poročnih obljubah, ki jih izrečeta pred Bogom in Cerkvijo, se moški in ženska svobodno in brez zadržkov podarita drug drugemu kot mož in žena. Zakonska ljubezen je vseobsegajoča, popolna podaritev samega sebe, odprta novemu življenju. Sveto pismo pravi, da je ta čista in sveta ljubezen podoba božje zveste in rodovitne ljubezni ter od nje prejema svojo vsebino (prim. Ef 5,32).²⁴

Greh in odrešenje

Bog nas je ustvaril iz ljubezni in za ljubezen, vendar vemo, da je vsa zgodovina zaznamovana z grehom naših prvih staršev in našim lastnim grehom.²⁵ Greh maliči naš odnos z Bogom, nas same, druge in vse stvarstvo. Vsi potrebujemo božjo milost, njegovo usmiljenje in zdravljenje.

Sveto pismo opozarja na posebno škodo, ki jo greh povzroča odnosu med moškim in žensko (prim. 1 Mz 3,7f). Z izvirnim grehom so v človeško zgodovino vstopili izkušnja poželjivosti (nagnjenja k zlu), trpljenje in smrt.²⁶ Prvotno skupnost moškega in ženske sedaj ogroža greh, vključno z grehom poželjivosti.

Vendar vemo, da greh nima zadnje besede. Kristus je odrešil človeštvo, nam omogočil izpolniti božjo postavo in živeti novo življenje svobode v Svetem Duhu. Jezus vsakomur ponuja odrešenje in ozdravljenje. »Ko Sveti Duh ozdravlja rane greha, nas notranje prenavlja z duhovnim preoblikovanjem, nas razsvetljuje in krepi ...«²⁷ Evangelij je resnično zelo vesela novica.

²³ Prim. KKC, 2360-2379.

²⁴ Prim. Papež Benedikt XVI., *Bog je ljubezen*, 11.

²⁵ Prim. KKC, 385-421.

²⁶ Prim. KKC, 405.

²⁷ KKC, 1695.

Naša telesa in spolnost so vključeni v Kristusovo odrešitveno delo, ki dela novo stvarstvo, izpolnjeno v slavi končnega prihoda božjega kraljestva (prim. Rim 8,18 – 23). Kako veliko dostojanstvo ima človeško telo! V učlovečenju je Božji Sin privzel popolno človeško naravo, telo in dušo. Ob njegovem vstajenju se veselimo vstajenja naših lastnih teles. Pri krstu naša telesa postanejo tempelj Svetega Duha (prim. 1 Kor 6,19). Gotovo ni nihče izmed nas brez slabosti in nagnjenosti h grehu, ki ostaja tudi po krstu. Vsi smo vključeni v dramo greha in odrešenja ter poklicani, da premagamo sebičnost in si prizadevamo za vedno bolj popolno ljubezen. Toda Gospod nas, z vsemi našimi slabostmi, vabi, da mu zaupamo in vztrajamo v njem: »Dovolj ti je moja milost. Moč se v težavah utrjuje« (2 Kor 12,9).

III. OSVETLITEV GREHA PORNOGRAFIJE

**»Usmili se me, Bog, po svoji milosrčnosti;
po obilnosti svojega usmiljenja izbriši
mojo pregreho!« (Ps 51, 3)**

Cerkveni nauk o škodljivosti in grešnosti pornografije temelji na vélikem »da« oziroma na afirmaciji nedotakljivega človekovega dostojanstva, ki se je v polnosti razodelo v Kristusu, ter nauku, da sta človeška spolnost in zakon dar v božjem načrtu. Ko Cerkev sledi Gospodu v spoštovanju resnice o človeški osebi, to pomeni tudi zavračanje vsega, kar bi škodovalo tej resnici. Véliki »da« Gospodu osvetljuje ustrezni »ne« temi greha in krivičnosti. Ker smo duhovniki in pastirji dolžni oznanjati Kristusa, moramo jasno povedati, da je vsa pornografija nemoralna in škodljiva ter da uporaba pornografije lahko vodi še v druge grehe in celo zločine.²⁸

Opredelitev pornografije

Katekizem katoliške Cerkve tako opredeli pornografijo:

Pornografija je v tem, da dejanska ali simulirana spolna dejanja iztrgajo iz intimnosti partnerjev in jih premišljeno razkazujejo tretjim osebam. Pornografija žali čistost, ker pači

²⁸ Na primer, US Code, Title 18, Chapter 110, »Sexual Exploitation and Other Abuse of Children« (sections 2251-2260A). Poleg tega da kršijo predmetne zvezne ali državne zakone, katoliški kleriki lahko zapadejo pod kanonične prekrške povezane z nabavo, posedovanjem ali širjenjem pornografskih slik otrok mlajših od 14 let. Prim. Kongregacija za verski nauk, *Normae de delictis gravioribus* (maj 21, 2010), art. 6, § 1, 2°.

naravo zakonskega dejanja, ki je intimno podarjanje zakoncev drugega drugemu. Pornografija je huda kršitev dostojanstva tistih, ki se ji predajajo (igralci, trgovci, občinstvo), kajti tu vsakdo postane za drugega predmet odurne naslade in nedovoljenega dobička. Ene in druge potegne v slepilo nekega izumetničenega sveta.²⁹

Moralni status pornografije je iz tega odlomka jasen: produkcija in uporaba pornografije sta zelo grešni. Pornografija je sama po sebi zlo. Če se ji človek vda s polnim spoznanjem in s svobodno privolitvijo, gre za smrtni greh. Nenamerna nevednost in dejavniki, ki omejujejo prostovoljni in svobodni značaj dejanja, lahko zmanjšajo osebno moralno krivdo.³⁰ Za ta greh je potrebno Gospodovo odpuščanje in se ga je treba spovedati v zakramentu pokore ali sprave. Škodo, ki jo povzroči človeku, njegovim odnosom, družbi in Kristusovemu telesu, je teba popraviti. Pornografije se ne da upravičiti in je vedno grešna. Pornografija niso samo vizualne podobe (ki so lahko resnične ali navidezne, narejene z računalnikom), ampak je lahko tudi v pisni ali avdio obliki (na primer nekateri ljubezenski romani, erotična literatura, telefonski pogovori, družbeni mediji, spletni video klepeti itd.). Navadno jo delijo na »mehko« (soft) in »trdo« (hard-core) pornografijo. To je umetna delitev; vsa pornografija je škodljiva in grešna, njeni učinki na človeka pa se lahko spreminjajo v odvisnosti od vsebine. Pornografija ni umetnost.³¹

²⁹ KKC, 2354

³⁰ Prim. KKC, 1854-1864, posebno 1860. Prim. tudi KKC, 2352 o samozadovoljevanju in ocenjevanju osebne moralne odgovornosti.

³¹ Pristna umetnost skuša posredovati resnico in lepoto ter voditi gledalca v razmišljanje. Ko upodablja človeško telo ali ljubezenski odnos, lahko vključuje njune spolne vidike, toda ne pretirano, tako da bi zakrila osebo v njeni celovitosti. Nasprotno pa pornografija zmanjša upodobljene osebe na njihove spolne lastnosti, z namenom izzvati čutno poželenje v gledalcu. Glej Wojtyła, *Love and Responsibility (Ljubezen in odgovornost)*, 192-193. Za katoliške razlage umetnosti glej KKC, 2501; Papež Janez Pavel II., *Pismo umetnikom*, Cerkevni dokumenti 82, Družina, Ljubljana, 1999; Pope Benedict XVI, *Address to Artists* (Nov. 21, 2009).

*Zakaj je pornografija napad na čistost
in človekovo dostojanstvo*

Namerna uporaba pornografije je velik *greh proti čistosti*. Spolna intimnost in z njo povezan užitek sta božji dar in morata ostati osebna in zasebna, doživeta samo v zakonski zvezi. Taka intimnost se ne sme razkazovati ali biti na ogled katerikoli drugi osebi, tudi če je ta oseba lastni zakonec. Prav tako se ne sme človeškega telesa razgaljati ali obravnavati tako, da se ga popredmeti in poniža na erotično spodbudo. Jezusov nauk, da spolna nemorala ni samo stvar naših dejanj, ampak stvar našega srca, je jasen: »Slišali ste, da je bilo rečeno: «Ne prešuštvoj!» Jaz pa vam pravim: kdorkoli gleda žensko s poželenjem, je v srcu že prešuštoval z njo« (Mt 5,27-28). Ne glede na razmerje med udeleženi je gledanje druge osebe s poželenjem – samo kot na predmet spolnega užitka, oblasti in uporabe – greh. Je neurejen pogled na osebo, ker je naravnan na njeno uporabo kot stvari, namesto na ljubezen, ki pritiče osebam. Zato se pornografije ne da upravičiti niti znotraj zakonske zveze.³²

Pornografija je tudi velik *greh proti človeškemu dostojanstvu*. Kot pravi *Katekizem katoliške Cerkve*, snemanje ali fotografiranje intimnih delov telesa ali spolnih dejanj zadaja »hude rane« »igralcem«, vsem odgovorim za to snemanje ali fotografiranje in širšemu občinstvu.³³ Pornografija naredi prikazane osebe za predmet rabe in jih s tem razčloveči. Tisti, ki delajo in razširjajo pornografijo, škodujejo skupnemu blagru, saj vzpodbujajo druge h grehu in celo povzročajo, da grešijo. Resno škodo delajo ljudem, ki pogosto pristajajo na nastopanje v pornografskem gradivu iz obupne potrebe po denarju ali zaradi izgube dostojanstva.³⁴ Še huje, v nekaterih primerih pornografi izkoristijo celo tiste, ki niti ne morejo dati soglasja –otroke in druge žrtve trgovine z ljudmi – kar oboje predstavlja velik greh in grozoten zločin.

³² Prim. USCCB, *Marriage: Love and Life in the Divine Plan*, 48-49.

³³ KKC, 2354.

³⁴ Glej naslednji razdelek o žrtvah pornografije.

Učinki greha

Greh žali Boga in vedno prizadene grešnika in skupnost. S polnim spoznanjem in popolno privolitvijo izbrati nekaj, kar je v hudem nasprotju z božjo postavo, pomeni narediti smrtni greh,³⁵ ki »v nas uniči ljubezen, brez katere je večna blaženost nemogoča«.³⁶ Smrtni greh pretrga odnos človeka z Bogom in ogrozi njegovo zveličanje. Kadarkoli grešimo, je potrebno odpuščanje, in vedno je na voljo v zakramentu pokore in sprave. Jezus vedno znova pokaže svoje veliko usmiljenje do grešnikov; ne obsoja jih, ampak pravi: »Pojdi in odslej ne greši več« (prim. Jn 8, 1-11). Če vztrajamo v grehu, posebej če gre za zasvojenost, pa lahko težje slišimo božji klic in odgovorimo na njegovo ponudbo usmiljenja.

Uporaba pornografije prizadene uporabnika, saj zmanjša njegove sposobnosti za zdravo človeško intimnost in odnos. Predstavlja izkrivljen pogled na človeško spolnost, ki je nasprotje pristni ljubezni, in škoduje človekovemu dostojanstvu. Občasna uporaba pornografije lahko preide v pogostejšo in vodi v zasvojenost, kar je, kot bomo videli v nadaljevanju, vedno večji problem. Greh škodi tudi skupnosti. Zaradi občutka sramu in samoočitkov, ki jih vzbuja, lahko poveča osamljenost, ruši zaupanje med družinskimi člani, jemlje staršem in drugim odraslim ugled, da ne morejo biti otrokom zgled .

Povezava pornografije z drugimi grehi

Uporaba pornografije je povezana z že omenjenimi in drugimi grehi ter lahko vodi vanje, posebej v samozadovoljevanje. Samozadovoljevanje, to je namerno erotično vzburljanje, pogosto do orgazma in običajno v povezavi s pornografijo. Čeprav ga ima javno mnenje večinoma za sprejemljivo, je samozadovoljevanje vedno v globokem nasprotju s čistostjo in

³⁵ Prim. KKC, 1859, 1874.

³⁶ KKC, 1874.

dostojanstvom našega telesa.³⁷ Kot drugi grehi proti čistosti išče spolni užitek izven vzajemnega podarjanja in rodovitne intimnosti zakoncev v zakonski zvezi, v tem primeru celo izven kakršnegakoli odnosa. Poleg tega ima vdajanje samozadovoljevanju močne nevrološke učinke, ki lahko vodijo v hudo zasvojenost.³⁸ Vendar se s Kristusovo milostjo te uničujoče razvade lahko znebimo.

Kot bomo videli pozneje, je uporaba pornografije neposredno povezana tudi z grehi, kot so prešuštvo, družinko nasilje, zloraba otrok za otroško pornografijo in spolno suženjstvo v povezavi s trgovino z ljudmi. Lahko je povezana tudi z uporabo kontracepcije in s splavom, saj pospešuje in celo povečuje promiskuiteto in pogled na spolnost brez ljubezni ter odprtosti za novo življenje. Če povzamemo, pornografija predstavlja in pospešuje izkrivljen pogled na človeško spolnost, v katerem je človek, moški ali ženska, prikazan samo kot sredstvo užitka.

Pornografija predstavlja in spodbuja kulturo, ki jo je papež Frančišek obsodil kot kulturo »uporabi in zavrzi«; v njej se stvari in osebe uporabijo in potem zavržejo.³⁹ Zavrača enako dostojanstvo in komplementarnost moškega in ženske. Podobo gledalčevih lastnih pohotnih želja – ki je dejansko iluzija – postavi na mesto pravega odnosa z drugim človeškim bitjem. To pa predstavlja napad na samo srce božjega načrta skupnosti oseb. Ljubeči, čisti odnosi, z vsemi izzivi in boji, so edina pot k resnični intimnosti, skupnosti ter dolgoletni sreči.

³⁷ Prim. KKC, 2352.

³⁸ Prim. Peter C. Kleponis, *Integrity Restored: Helping Catholic Families Win the Battle Against Pornography* (Steubenville, Ohio: Emmaus Road Publishing, 2014), 38-41; in William M. Struthers, *Wired for Intimacy: How Pornography Hijacks the Male Brain* (Downers Grove, IL: IVP Books, 2009), 169-174.

³⁹ Prim. Papež Frančišek, Okrožnica o skrbi za skupni dom *Hvaljen, moj Gospod – Laudato si'*, posebno 123; Address to the European Parliament (Nov. 25, 2014); in Address to a Delegation from the *Dignitatis Humanae* Institute (Dec. 7, 2013).

IV. KULTURNI VPLIV PORNOGRAFIJE STANJE IN SMERI RAZVOJA

»Zakaj svojo pregreho priznavam
in moj greh mi je vedno pred očmi« (Ps 51, 5)

Cerkev je bila vedno dolžna »preiskovati znamenja časov in jih razlagati v luči evangelija.«⁴⁰ Pornografija, čeprav ni nov pojav, je posebno mračno »znamenje« sodobnega sveta, ki škoduje neštetim možem, ženam, otrokom, zakonom in družinam. Danes lahko v njej vidimo *grešno strukturo*.⁴¹ Je tako razširjena na vseh področjih naše družbe, da se ji težko izognemo in še težje odstranimo, njeni negativni učinki pa presegajo dejanja kateregakoli posameznika. Kot pri vsakem grehu ima poplava pornografije v naši družbi korenine tudi v osebnih grehih posameznikov, ki jo izdelujejo, razširjajo, gledajo in s tem kot grešno strukturo ohranjajo. Škofje in duhovniki v naslednjih razdelkih presojo njeno prisotnost v naši družbi. Po zgledu Jezusa, božjega Zdravnika, to bolezen preiskujemo, da bi predpisali primerno zdravljenje: obilno božje usmiljenje in ljubezen v zakramentih in spremljanje tistih ljudi v Cerkvi, ki si vztrajno prizadevajo za čistost.

Vrsta žrtev

Žrtev pornografije je mnogo. Vsakdo, ki ga to zlo prizadene je hči ali sin nekoga in Bog, naš Oče, ga ljubi. Ko se

⁴⁰ Pastoralna konstitucija Cerkev v sedanjem svetu, 4.

⁴¹ Prim. KKC, 1869; Pastoralna konstitucija Cerkev v sedanjem svetu, 25; Papeški svet Pravičnost in mir, *Compendij družbenega nauka Cerkve*, Družina 2007, 119; Papež sv. Janez Pavel II., *O skrbi za socialno vprašanje – Sollicitudo rei socialis*, Cerkveni dokumenti 37, Ljubljana 1988, 36-37; Isti, *Apostolska spodbuda O spravi in pokori – Reconciatio et poenitentia*, Cerkveni dokumenti 25, Družina, Ljubljana 1985, 16.

ljudi izrabi za užitek in dobiček drugih, se pohodi njihovo dostojanstvo. Pornografija je povezana s spolno trgovino in komercialnim spolnim izkoriščanjem po vsem svetu.⁴² To je zlo, ki smo ga škofje odločno obsodili.⁴³ Mnoge žrtve spolne trgovine (večinoma ženske in deklice) so prisiljene v prostitucijo; najsi bo v pornografijo kot »usposabljanje« ali kot njen »izdelek«.⁴⁴ Vsaka otroška pornografija se samodejno šteje za trgovino z ljudmi in torej za kaznivo dejanje, ker vključuje spolno izkoriščanje mladoletnih za trgovski dobiček in je proti otrokovi volji, saj otrok ni zmožen dati privolitve.⁴⁵ Igralci v pornografskih filmih so izpostavljeni tudi drugim resnim tveganjem, kot so okužba s spolno prenosljivimi boleznimi (AIDS) ter zlorabi drog in alkohola.⁴⁶

V celotni kulturi so opazni tudi vzporedni učinki pornografije. Gledanje pornografije pripravi ljudi do tega, da gledajo na druga človeška bitja kot na spolne predmete,⁴⁷ namesto

⁴² Prim. Noel J. Bouché, »Exploited: Sex Trafficking, Porn Culture, and the Call to a Life style of Justice,« (pure HOPE, 2009); in *Pornography: Driving the Demand in International Sex Trafficking*, ed. David E. Guinn in Julie Di Caro (Los Angeles: Captive Daughters Media, 2007).

⁴³ Prim. USCCB Committee on Migration, *On Human Trafficking* (2007); Prim. tudi Pope Francis, »Address to Participants in the International Conference on Combating Human Trafficking« (April 20, 2014). Tekoče delo programa USCCB proti trgovini z ljudmi je opisano na strani: <http://www.usccb.org/about/anti-trafficking-program/>.

⁴⁴ Melissa Farley, »Renting an Organ for Ten Minutes: What Tricks Tell Us about Prostitution, Pornography, and Trafficking,« in *Pornography: Driving the Demand in International Sex Trafficking*, 144-152.

⁴⁵ US Department of State, Trafficking Victims Protection Act (2000, and subsequent reauthorizations).

⁴⁶ Centers for Disease Control and Prevention, spletna stran »HIV Risk among Adult Sex Workers in the United States« (June 11, 2015): »Obstaja močna povezava med nudenjem spolnih uslug ter uporabo mamil in alkohola«; M. Javanbakht et. al., »Adult Film Performers: Transmission Behaviors and STI Prevalence,« paper presented at the Centers for Disease Control and Prevention STD Prevention Conference (2014); in J. D. Griffith et. al., »Pornography Actresses: An Assessment of the Damaged Goods Hypothesis,« *The Journal of Sex Research* 50.7 (2013): 621-632.

⁴⁷ J. Peter and P. M. Valkenburg, »Adolescents' Exposure to a Sexualized Media Environment and Their Notions of Women as Sex Objects,« *Sex Roles* 56 (2007): 381-395.

kot na osebe, ki zaslužijo spoštovanje in ljubezen. Vadijo se v »pornografskem gledanju« in v »navadi popredmetenja.«⁴⁸ Posebno ženske lahko začnejo gledati nase kot na spolni objekt in se tako predstavljati okolici: se že v zgodnji mladosti oblačiti in obnašati po določeni seksualni manieri⁴⁹ in slediti neki idealizirani, ponarejeni predstavi ženske lepote, ki lahko vodi v slabo ravnanje s svojim telesom, vključno z motnjami prehrane. Ženske (in moški) se lahko čutijo prisiljene v ponižujoča spolna dejanja, ki so prikazana v pornografiji.⁵⁰ Še resnejšo kolateralno škodo pa predstavlja nasilje nad ženskami. Mnogo pornografije je nasilne,⁵¹ in na primer za tiste moške, ki se z njo ukvarjajo, obstaja večja verjetnost, da bodo spolno zlorabili svoje dekle ali ženo.⁵²

Visualni vpliv

Erotične, prekomerno spolne in pornografske slike so v ameriški družbi bolj prisotne kot kdajkoli prej. Običajno nanje naletimo pri branju revij, v javnih občilih, pri nakupovanju po spletu in v trgovini, med gledanjem filmov ali televizije. Prevladujoči način zabave je postal hiperseksualiziran. Danes prevladujejo romani, ki bi jih nekoč uvrstili med »erotiko«,

⁴⁸ Maria Morrow, »Pornography and Penance,« *Leaving and Coming Home: New Wineskins for Catholic Sexual Ethics*, ed. David Cloutier (Eugene, OR: Cascade Books, 2010), 70.

⁴⁹ Prim. American Psychological Association, »Report of the APA Task Force on the Sexualization of Girls: Executive Summary« (2007, updated 2010).

⁵⁰ C. Sun, A. Bridges, J. Johnason and M. Ezzell, »Pornography and the Male Sexual Script: An Analysis of Consumption and Sexual Relations,« *Archives of Sexual Behavior* (published online December 2014).

⁵¹ Ana Bridges et. al., »Aggression and sexual behavior in best-selling pornography videos: A Content analysis update,« *Violence Against Women* 16 (October 2010): 1065-1085.

⁵² C. A. Simmons, P. Lehmann and S. Collier-Tennison, »Linking male use of the sex industry to controlling behavior in violent relationships: An exploratory analysis,« *Violence Against Women* 14 (2008): 406-417; in Janet Hinson Shoppe, »When words are not enough: The search for the effect of pornography on abused women,« *Violence Against Women* 10 (2004): 56-72.

da ne omenjamo odkrite spolnosti v ljubezenskih romanih. Video igre, glasbena lirika, glasbeni video, obleka, noša ter celo prispevki, namenjeni otrokom in mladostnikom, so vedno bolj polni spolnosti.⁵³ V takem okolju je zelo težko ohraniti čistost in si postaviti meje, potrebne za čisto življenje in zdrave odnose.

Sprejemljivost in mit neškodljivosti

Pornografijo pogosto napačno predstavljajo kot neškodljivo kratkočasenje (z uporabo olepševalnic, kot so »zabava za odrasle«, »klub moških« ...) ali jo celo priporočajo kot dobrodejno – na primer kot pripomoček pri zakonski intimnosti. Ni neobičajno slišati, da je za moške uporaba pornografije »normalna stvar«, ker naj bi bilo to njihovo prirojeno nagnjenje. Številni ljudje, več moških kot žensk, ukvarjanja s pornografijo ne smatrajo za varanje, to je za nezvestobo zakoncu ali dekletu oziroma fantu.⁵⁴ Pornografija sčasoma tudi zamnjša občutljivost svojih uporabnikov, tako da mora ponujeti vedno bolj dražljive in skrajno škodljive izdelke.⁵⁵

Tehnologija

Pojav svetovnega spleta je na področju pornografije prinesel dramatične spremembe v primerjavi s stanjem pred dese-

⁵³ Prim. Barrie Gunter, *Media and the Sexualization of Childhood* (New York: Routledge, 2014).

⁵⁴ Pamela Paul, *Pornified: How Pornography is Damaging Our Lives, Our Relationships, and Our Families* (New York: Holt Paperbacks, 2005), 163. V neodvisni raziskavi, ki jo je naročila avtorica in izvedel Harris Interactive, je 34% žensk in 17% moških gledanje pornografije enačilo z varanjem. 41% moških in 18% žensk je reklo, da pornografije nikoli ne smemo imeti za varanje. Novejše raziskave so to potrdile: Christian Mingle.com in JDate.com, »State of Dating in America« (2014) in MSNBC.com survey (2007).

⁵⁵ Pamela Paul, »From Pornography to Porno to Porn: How Porn Became the Norm,« *The Social Costs of Pornography: A Collection of Papers*, ed. James R. Stoner, Jr., and Donna M. Hughes (Witherspoon Institute: 2010): 3-20, at 8-9.

tletji. Po eni strani spletni mediji lahko predstavljajo uspešen način evangelizacije in osebnega srečevanja,⁵⁶ po drugi pa z »navidezno resničnostjo« lahko vzpodbudi željo po trenutni zadovoljivosti in nadomestitvi žive človeške navzočnosti. Pornografija je na spletu dosegljiva v trenutku, navidezno anonimna, večinoma brezplačna, in daje vtis, da vedno ponuja nekaj svežega. Ta prepričljiva kombinacija ima pogubne učinke na mnoge moške in ženske. Široka dosegljivost svetovnega spleta pomeni, da imamo pornografijo doma, v službi, in ob poplavi prenosnih naprav pogosto dobesedno na dosegu roke in konic prstov. Zaupanje v anonimnost interneta lahko marsikoga zavede, da gleda pornografske slike ali se spušča v dejanja, ki bi se jih sicer obotavljal storiti; svežina internetne pornografije je lahko sama po sebi strup, ki vpliva na kemijo možganov in zapeljuje gledalce, da kar naprej klikajo.⁵⁷ Za razliko od revij svetovni splet nima zadnje strani.

Industrija greha

Pornografija je velik posel. Ocene prihodkov gredo v milijarde dolarjev letno.⁵⁸ Posedovati in gledati otroško pornografijo ter

⁵⁶ Prim. npr. Pope Francis's Message for the 48th World Communication Day (June 1, 2014) in Pope Benedict XVI's Message for the 47th World Communications Day (May 12, 2013). Glej tudi Papeški svet za družbeno obveščanje, *Cerkev in internet, Etika na internetu*, Družina, Ljubljana 2002.

⁵⁷ Raziskave so pokazale, kar je znano kot Coolidge Effect, da izpostavljenost novim spolnim podobam povzroča prenovljeno spolno zanimanje; v veliki meri zaradi povečanja neurotransmitterja dopamina. Prim. E. Koukounasand R. Over, »Changes in the magnitude of the eyeblink startle response during habituation of sexual arousal,« *Behavior Research and Therapy* 38.6 (2000): 573-584; in Philip Zimbardo and Nikita D. Coulombe, *Man (Dis)connected: How technology has sabotaged what it means to be male* (London: Rider, 2015): 113-114.

⁵⁸ Prim Paul M. Barrett, »The new republic of porn,« *Bloomberg Business week* (June 21, 2012). Natančne številke je težko izračunati, ker so mnoge pornografske družbe v zasebni lasti, in ni soglasja glede tega, kaj »šteti« med pornografijo. Barrett poroča tudi, da so se med 2007 in 2011 prihodki od pornografije morebiti razpolovili zaradi dosegljivosti brezplačne internetne pornografije.

opolzke vsebine je sicer prepovedano,⁵⁹ a pornografska industrija je nasilna, iznajdljiva in samo občasno pod nadzorom. Mnoge družbe izdatno vlagajo v lobiste, ki utirajo pot predpisom v zvezi s »svobodo govora«, da lahko zavračajo zakonske obtožbe o nespodobnosti in opolzki.⁶⁰ Pornografi pogosto uporabljajo brezplačne spletne vsebine za vabo v past zapeljevanja in zasvajanja novih uporabnikov, ki morajo potem plačati dostop do »ekskluzivnih« vsebin. Z dražljivimi oglasi na priljubljenih športnih in družabnih spletnih straneh prodajalci zapeljujejo posebno mlade moške. Druga podjetja, kot so hotelske verige, kabelske televizije, drogerije, imajo velik dobiček od razširjene uporabe pornografije in prispevajo k njeni dostopnosti. Pornografska industrija in vsesplošna dosegljivost njenih izdelkov sta jasen znak, da je pornografija v naši družbi postala grešna struktura.

Vsebina

V pornografiji ni ne pristne ljubezni ne odnosa ter izkorišča prikazane osebe in njenega uporabnika. Dosegljive vsebine danes postajajo vedno bolj grobe, nasilne, poniževalne in celo satanistične, z odkritimi prikazi okultnih praks. Večina pornografskih prizorov vključuje fizično ali besedno napadalnost in nasilje ter sporoča, da je spolnost nasilna, groba in poniževalna.⁶¹ Mnogi prizori vključujejo tudi spolnost med osebami istega spola – prikaze, ki jih gledajo osebe, ne glede na to, kdo jih v resničnem življenju privlači. Pornografski prizori navadno prikazujejo resnične ljudi, lahko so pa tudi delo računalnika.

⁵⁹ US Code, Title 18, Chapter 71, »Obscenity« (sections 1460-1470); in Chapter 110, »Sexual Exploitation and Other Abuse of Children« (sections 2251-2260A). Razlago teh zakonov in zgled zagovora njihovega bolj doslednega izvajanja si oglejte na spletni strani projekta ustanove the National Center on Sexual Exploitation (prejšnji naziv: Morality in Media): <http://waronillegalpornography.com/laws/>.

⁶⁰ V ZDA se na primer gospodarsko združenje industrije »razvedrila za odrasle« imenuje Koalicija za svobodo govora. Glej delo Nacionalnega centra o spolnem izkoriščanju, ki zagovarja stroge protipornografske zakone.

⁶¹ Ana Bridges et. al., »Aggression and sexual behavior in best-selling pornography videos.«

Uporabniki in vedno večja ranljivost

Zaradi razširjenosti in lahke dostopnosti pornografije v današnji družbi je vsakdo ranljiv. Z njo se borijo mnogi: verni katoličani, ljudje z vero in ljudje brez vere, poročeni in samski, očetje in matere, mladi in stari, kleriki in ljudje v skupnostih posvečenega življenja.⁶² Mnogi so pornografske izdelke uporabljali le nekajkrat, morda nenamerno; nekateri občasno; drugi pa jih, kljub morebiti najboljšim namenom, da bi se temu uprli, uporabljajo kot obsedeni. Pornografijo konzumira več moških kot žensk, število ženskih uporabnic pa raste.⁶³ Uporaba pornografije je posebno visoka med mladimi odraslimi,⁶⁴ poročali so, da je povprečna starost prve izpostavljenosti pornografiji rosnih enajst let; verjetnost izpostavljenosti v zgodnejši starosti je večja za dečke kot za deklice, prav tako tudi verjetnost, da bodo gledali bolj skrajne vsebine pred starostjo osemnajstih let.⁶⁵

⁶² Novejše raziskave vključujejo raziskavo *The Relationships in America* survey (2014), katere sponzor je The Austin Institute for the Study of Family and Culture, ki je ugotovila, da je 43 % moških (26 % nedeljnikov) in 9 % žensk poseglo po pornografiji v zadnjem tednu; raziskava the *Proven Men.org Pornography Addiction Survey* (2014), ki jo je izvedla the Barna Group, je ugotovila, da 64 % moških uporablja pornografijo mesečno (55 % poročenih moških), 29 % mladih moških (18-30) pa dnevno.

⁶³ Pew Research Center poroča, da se je od leta 2007 do leta 2013 število žensk, ki so povedale, da gledajo »videe za odrasle« povečalo od 1 % na 8 %. Glej *Pew Internet & American Life Project, »Online Video«* (2007), p.18, in *Pew Research Center, »Online Video 2013«* (2013), 3. Raziskava *The Relationships in America* survey je ugotovila, da je uporaba pornografije pogostejša med mladimi ženskami: v zadnjem tednu je poseglo po pornografiji 19 % žensk, mlajših od 30 let, in 3 % tistih v petdesetih letih starosti.

⁶⁴ Prim. *Relationships in America*, 27.

⁶⁵ Kleponis, *Integrity Restored*, 116, ki navaja »Pornography Statistics,« *Family Safe Media* (2010). Prim. tudi Chiara Sabina et. al., »The nature and dynamics of Internet pornography exposure for youth,« *Cyberpsychology and Behavior* 11 (2008): 691-693.

V. UČINKI PORNOGRAFIJE – POGLED OD BLIZU

*»Popolnoma me operi moje krivde
in mojega greha me očisti!« (Ps 51,4)*

Vsi ljudje smo ustvarjeni po božji podobi in smo poklicani k ljubezni do Boga in bližnjih. Uporaba pornografije škoduje sposobnosti moških in žensk, da postanejo to, za kar so poklicani, tako da jim je težje biti v samopodarjajočih, obojestransko spoštljivih odnosih drug z drugim. Pornografija ogroža poklicanost moških, da ljubijo in ščitijo ženske in se žrtvujejo zanje, ter nažira žensko sposobnost ljubiti in negovati drugo človeško bitje kot dar ter biti sama sprejeta kot dar. S posebnim poudarkom na zakonu in družinskem življenju si podrobneje oglejmo velik davek pornografije, ki ga plačujejo moški, ženske, mladi in otroci.

Moški

Ker so spolne podobe močan magnet za moške možgane, so moški za pornografijo še posebej dovzetni in pornografska industrija ta »visualni magnetizem«⁶⁶ agresivno izkorišča. Ljudje gledajo pornografske izdelke iz različnih razlogov: za »razvedrilo«, iskanje tolažbe zaradi čustvenih ran (npr. nizko samospoštovanje, občutek neprivlačnosti),⁶⁷ zaradi želje po občutku moči itd. Učinki pornografije na tiste, ki jo uporabljajo, so

⁶⁶ Struthers, *Wired for Intimacy*, 84-85.

⁶⁷ J. Brian Bransfield, *Overcoming Pornography Addiction: A Spiritual Solution* (New York: Paulist Press, 2013), 16-20.

vedno bolj raziskani in jih vedno bolj razumemo. Med njimi so psihološki, finančni, čustveni, duševni učinki⁶⁸ ter duhovne posledice (za več informacij glej spodaj). Uporabniki pornografije pogosto doživljajo globok občutek sramu in zmanjševanja lastne vrednosti. Posebno moški lahko razvijejo narcisistično lastno identiteto⁶⁹ in občutek napihnjenega »mačizma«. Uporaba pornografije lahko človeku popači pogled na spolnost, zakon⁷⁰ in nasprotni spol ter mu povzroči zmedo glede lastne spolne identitete in usmerjenosti (zmedo še poveča uporaba istospolne pornografije). Uporaba pornografije kot vsak greh duhovno poškodeje odnos z Bogom. Uporabniki pogosto zmotno mislijo, da jih Bog nikakor ne more ljubiti, in lahko obupajo nad njegovim usmiljenjem in zdravljenjem.

Ženske

Pornografija ni samo stvar moških. Ženske jo uporabljajo iz podobnih razlogov kot moški in doživljajo podobne učinke.⁷¹

⁶⁸ Pokazalo se je, da uporaba pornografije vpliva na kratkoročni spomin: C. Laier, F. P. Schulte, and M. Brand, »Pornographic Picture Processing Interferes with Working Memory Performance,« *The Journal of Sex Research* 50.7 (2013): 642-652.

⁶⁹ T. E. Kasper, M. B. Short and A. C. Milam, »Narcissism and Internet Pornography Use,« *Sex & Marital Therapy* 41.5 (2015): 481-486. Ta raziskava je odkrila, da je število ur, preživetih v gledanju pornografije, v pozitivni korelaciji z višjo ravnijo narcisizma pri udeležencih. Narcisizem se izraža v napihnjenem občutku lastnega pomena, globoki potrebi po občudovanju in v pomanjkanju empatije do drugih.

⁷⁰ Pokazalo se je, da redna uporaba pornografije korelira s podporo redefiniciji zakonske zveze, kot tudi s kritičnostjo do zakonske zveze na splošno: Mark Regnerus, »Porn Use and Supporting Same-Sex Marriage,« *Public Discourse* (Dec. 20, 2012); in P. J. Wright and A. K. Randall, »Pornography Consumption, Education, and Support for Same-Sex Marriage Among Adult U. S. Males,« *Communication Research* 41.5 (July 2014): 665-689.

⁷¹ Za priprave v prvi osebi žensk, ki so se borile z uporabo pornografije in zasvojenostjo ter so našle ozdravitev, glej *Delivered: True Stories of Men and Women Who Turned from Porn to Purity*, ed. Matt Fradd (San Diego: Catholic Answers Press, 2013).

Neredko tudi ženske kot obsedene gledajo iste skrajne vizualne vsebine kot moški, vendar se one bolj nagibajo k uporabi tistih oblik pornografije, ki obljubljaajo odnose in romantično ljubezen (erotična literatura, slabi vplivi medijev, video klepeti ...) ⁷² Ženske se soočajo še z drugimi izzivi, kot so zavajajoče trditve, da jih uporaba pornografije osvobaja, in napačno mnenje v družbi, da samo moški uporabljajo pornografijo ali se borijo s pornografsko zasvojenostjo. Vse to lahko povzroči globok občutek sramu in osamljenosti.

Zasvojenost

Tako raziskave kot osebna pričevanja potrjujejo, da mnogi ljudje, ki začnejo z občasno uporabo pornografije, pozneje postanejo z njo obsedeni in se čutijo ujeti v začaran krog fantazije, obredja, izbruhov in obupa. ⁷³ Uporaba pornografije, navadno v kombinaciji s samozadovoljevanjem, neposredno vpliva na možganske poti nagrajevanja; opazili so, da ima podoben učinek na možgane, kot jih ima kokain na osebo, zasvojeno z mamili,

⁷² Prim. Kleponis, *Integrity Restored*, 79; Steven E. Rhoads, *Taking Sex Differences Seriously* (San Francisco: Encounter Books, 2004), 51-52; in Ogi Ogasa and Sai Gaddam, *A Billion Wicked Thoughts: What the Internet Tells Us About Sexual Relationships* (New York: Plume, 2011). Kot svež podatek navajamo, da ženske predstavljajo 80 % kupcev trilogije *the Fifty Shades of Grey* trilogy (Bowker Market Research's *Books & Consumer* monthly survey, November 2012). Glej tudi A. Bonomi, et. al., »Fiction or Not? Fifty Shades is Associated with Health Risks in Adolescents and Young Adult Females,« *Journal of Women's Health* 23.9 (Aug 2014): 720-728, ki ugotavlja, da so mlade odrasle ženske, ki so brale trilogijo *Fifty Shades of Grey* pogosteje kazale znake prehranskih motenj in imele verbalno nasilne fante, kot tiste, ki je niso brale.

⁷³ Prim. Bransfield, *Overcoming Pornography Addiction*, 28-30; in Kleponis, *Integrity Restored*, 33-57.

ali kot alkohol na osebo, zasvojeno z alkoholom.⁷⁴ Po uporabi pornografije oseba hlepi po še in si tekom časa prizadeva za vedno večje število in vedno bolj skrajne prikaze, da pride na isto »višino«. Oseba, ki je zasvojena s pornografijo, lahko postane obsedena z njeno uporabo; lahko se v zvezi s tem spušča v vedno večja tveganja (kot na primer dostopanje v službi); lahko nadaljuje z uporabo kljub različnim posledicam zase in za druge ali se počuti brez nadzora in brez moči, da bi s tem prekinila.⁷⁵ Lahko tudi zanika obstoj težave. Čeprav do zasvojenosti lahko pride preko brezplačnih spletnih vsebin, strastni uživalci pornografije lahko potrošijo velike zneske denarja za »ekskluzivne« spletno vsebine, obiskovanje nočnih klubov ali plačevanje prostitucije.⁷⁶ Zaradi okoliščin je moralna krivda zasvojene osebe lahko zmanjšana, vendar je položaj zelo resen.⁷⁷ Zasvojenost je zelo težko premagati; da človek spet pridobi svobodo, potrebuje pomoč. Vabimo vse dobre moške in ženske, ki trpijo zaradi zasvojenosti s pornografijo, naj zaupajo

⁷⁴ Nekatere od znanstvenih raziskav tega pojava so Valerie Voon, et. al., »Neural Correlates of Sexual Cue Reactivity in Individuals with and without Compulsive Sexual Behavior,« *PLOS ONE* 9.7 (2014); Simone Kühn and Jürgen Gallinat, »Brain Structure and Functional Connectivity Associated With Pornography Consumption: The Brain on Porn,« *JAMA Psychiatry* 71.7 (2014): 827-834; D. L. Hilton, »Pornography addiction – a supra normal stimulus considered in the context of neuroplasticity,« *Socio affective Neuroscience & Psychology* 3 (2013); in D. L. Hilton and C. Watts, »Pornography addiction: a neuro science perspective,« *Surgical Neurology International* 2. 19 (2011). Prim. tudi Struthers, *Wired for Intimacy*, 83-111; in Morgan Bennett, »The New Narcotic,« *Public Discourse* (October 9, 2013). (Uravnavanje hrepenenja/ želje po ponovnem uživanju drog je povezano z biološkim mehanizmom, ki nagrajuje vedenjske vzorce, povezane z zadovoljevanjem osnovnih telesnih potreb (lakota, spolnost) z občutkom ugodja – MOŽGANSKI SISTEM ZA NAGRAJEVANJE. MOŽGANI – DROGE – ODVISNOST, znan. sod. dr. Lilijana Šprah, univ. dipl. psih., Inštitut za medicinske vede ZRC SAZU, http://www.sinapsa.org/rm/file.php?db=tm_priponke&id=37, 26.6.2016; op. prev.)

⁷⁵ Prim. Mark R. Laaser, *Healing the Wounds of Sexual Addiction* (Grand Rapids: Zondervan, 2004).

⁷⁶ Za povezavo med uporabo pornografije in prostitucijo glej Mary Anne Layden, »Pornography and Violence: A New Look at the Research,« *The Social Costs of Pornography*, 57-68, at 66.

⁷⁷ Glej opombo 30 zgoraj.

v božje usmiljenje in poiščejo primerno pomoč, podporo in pri-pomočke. (Glej *Dodatek*.)

Otroci in mladina

Mladi ljudje, rojeni v digitalni dobi, so odrasli sredi sveta medijev in svetovnega spleta ter so pogosto bolj spretni v navigaciji po tem svetu kot njihovi starši.⁷⁸ Ocena povprečne starosti pri prvi izpostavljenosti pornografiji je enajst let,⁷⁹ mnogi otroci pa so ji izpostavljeni še prej. Skoraj vsi mladi moškega spola in več kot polovica mladih ženskega spola uporablja pornografijo pred osemnajstim letom, često slučajno, ko na primer najde »skrivni kotiček« družinskega člana ali slučajno pride na pornografsko spletno stran preko pojavnega oglasa ali zaradi tipkarske napake.⁸⁰ Otrok lahko tudi išče po spletu kak izraz, ki ga je slišal in ga ni razumel, ali iz radovednosti namerno išče spletno pornografijo. Nekateri programi spolne vzgoje obravnavajo pornografijo kot nevtralnno ali celo dobro, in jo v nekaterih primerih celo uporabljajo kot »učni pripomoček«.⁸¹ Otroci in najstniki so pod pritiskom vrstnikov in celo družinski člani jih spodbujajo k uporabi pornografije. Vedno mlajši ljudje izdeluje lastne pornografske izdelke: spolno dražljive fotografije ali video

⁷⁸ Pri starosti petih let gre polovico otrok dnevno na splet; pri starosti 13 let ima tri četrtine otrok mobilne telefone. 15 do 18 let stari preživijo povprečno vsaj eno uro dnevno pri uporabi medijev preko svojih telefonov: Covenant Eyes, »Protecting Your Family Online: A How-To Guide for Parents« (2013). 71% najstnikov pred starši skriva, kaj delajo na spletu: Jamie Le, »The Digital Divide: How the Online Behavior of Teens is Getting Past Parents,« *McAfee.com* (June 2012).

⁷⁹ Glej opombo 65 zgoraj.

⁸⁰ Chiara Sabina et. al., »The nature and dynamics of Internet pornography exposure for youth,«; L. M. Jones, K. J. Mitchell, and D. Filkelhor, »Trends in youth internet victimization: Findings from three youth internet safety surveys 2000-2010,« *Journal of Adolescent Health* 50 (2012): 179-186.

⁸¹ Christina Coleman, »Some parents angry about graphic sex education book,« *USA Today* (May 6, 2014); Veronica Rocha, »Textbook shelved after sex toy, bondage topics spark protest,« *L.A. Times* (August 11, 2014).

filme, ki si jih izmenjujejo z vrstniki.⁸² »Sexting« je povezan še z drugimi tveganimi spolnimi praksami⁸³ in obtožbami otroške pornografije,⁸⁴ tragično je, da je privedel celo do samomora, potem ko so sliko dobili prejemniki, katerim ni bila namenjena.⁸⁵

Izpostavljenost pornografiji je za otroke in mladino lahko zelo boleča. Ukrade jim nedolžnost in jim da popačeno sliko spolnosti, odnosov, moških in žensk, kar lahko vpliva na njihovo obnašanje. Ker poruši njihovo razumevanje primerne obnašanja, jih lahko naredi bolj dovzetne za spolno zlorabo.⁸⁶ Pornografiji izpostavljen otrok lahko občuti mešanico zadovoljstva, bolečine, gnusa, krivde in radovednosti. Brez zaupanja vrednega starša ali drugega odraslega, s katerim bi se pogovoril o teh občutjih, se lahko otrok umakne iz družinskih odnosov in se vrne k uporabi pornografije, da bi tako razumel svoja občutja. Otroci in najstniki, ki uporabljajo pornografijo, se ob njej dejansko spolno vzgajajo. Zanje je večja verjetnost, da bodo spreje-

⁸² Prim. Internet Watch Foundation, »Emerging Patterns and Trends Report #1: Youth-Produced Sexual Content,« (March 10, 2015); K. Martinez-Pratherand D. M. Vandiver, »Sexting among Teenagers in the United States: A Retrospective Analysis of Identifying Motivating Factors, Potential Targets, and the Role of a Capable Guardian,« *International Journal of Cyber Criminology* 8.1 (Jan-June 2014): 21-35; in Amanda Lenhart, »Teens and Sexting,« *Pew Research Center* (Dec. 15, 2009). *Sexting* se vedno pogosteje pojavlja tudi med odraslimi nad 18 leti: Amanda Lenhart and Maeve Duggan, »Couples, the Internet, and Social Media,« *Pew Research Center* (Feb. 11, 2014), (*Sexting* /od »sex texting«/ pomeni pošiljanje ali prejemanje nedvoumnih spolnih sporočil, predvsem po prenosnih telefonih, wikipedia, <https://en.wikipedia.org/wiki/Sexting>, 27. 6. 2016; op. prev.)

⁸³ Jeff R. Temple, et al., »Teen sexting and its association with sexual behaviors,« *Pediatrics and Adolescent Medicine* 166.9 (Sept 2012): 828-833.

⁸⁴ Justin Jouvenal, »Teen 'sexting' case goes to trial in Fairfax County,« *Washington Post* (April 17, 2013); Michelle Miller and Phil Hirschhorn, »Sexting' Leads to Child Porn Charges for Teens,« *CBS News* (June 5, 2010). Za pravno analizo te zadeve glej Mary G. Leary, »Self Produced Child Pornography: The Appropriate Societal Response to Juvenile Self-Sexual Exploitation,« *Virginia Journal of Social Policy and the Law* 15.1 (2008).

⁸⁵ Randi Kaye, »How a cell phone picture led to girl's suicide,« *CNN* (October 7, 2010); »Jessica Logan Suicide: Parents of Dead Teen Sue School, Friends Over Sexting Harassment,« *Huffington Post* (March 18, 2010).

⁸⁶ Storilci (zlorab) uporabljajo pornografijo tudi zato, da bi otrokom vcepili občutek sokrivde, zaradi česar bi bila manjša verjetnost, da zlorabo prijavijo.

mali predzakonsko spolnost,⁸⁷ gledali na žensko kot na spolni predmet⁸⁸ in precenjevali razširjenost nekaterih poniževalnih spolnih praks.⁸⁹ Pogosto začnejo s spolno dejavnostjo bolj zgođaj kot njihovi vrstniki,⁹⁰ večja je verjetnost, da bodo sodelovali v tveganem spolnem obnašanju,⁹¹ kar prinaša večje tveganje zanositve za najstnice (in oploditve za najstnike) ter okužbe s HIV; tudi tveganje zasvojenosti s spolnostjo pozneje v življenju je večje.⁹² Družba s prekomernim poudarkom na spolnosti na splošno in še posebej pri deklicah prispeva k nizkemu samospoštovanju, motnjam v prehrani in k depresiji.⁹³ Podatki kažejo, da so otroci, ki so večkrat zaporedoma izpostavljeni pornografiji, pogosteje spolno napadalni ali nadlegujejo druge otroke, posnemajoč obnašanje, ki so ga videli.⁹⁴

Tragično je, da so otroci in mladi žrtve prisile k sodelovanju pri izdelavi otroške pornografije. Otroška pornografija je protizakonita⁹⁵ in predstavlja zlorabo; zaradi otrokove nezmožnosti

⁸⁷ M. Flood, »The Harms of Pornography Exposure Among Children and Young People,« *Child Abuse Review* 18 (2009): 384-400.

⁸⁸ J. Peter and P. M. Valkenburg, »Adolescents' exposure to a sexualized media environment.«

⁸⁹ Jill Manning, »Hearing on pornography's impact on marriage & the family,« US Senate Hearing (November 10, 2005); in M. Flood, »The Harms of Pornography Exposure.«

⁹⁰ Manning, Hearing; and J. Brown and K. L'Engle, »X-Rated: Sexual attitudes and behaviors associated with U. S. early adolescents' exposure to sexually explicit media,« *Communication Research* 36 (2009): 129-151.

⁹¹ Tvegano spolno obnašanje pomeni na primer imeti več spolnih partnerjev in uporabljati alkohol ali mamila med spolnimi srečanji. D. Braun-Courville and M. Rojas, »Exposure to sexually explicit websites and adolescent sexual attitudes and behaviors,« *Journal of Adolescent Health* 45 (2009): 156-162.

⁹² Manning, Hearing, citing Robert E. Freeman-Longo, »Children, teens, and sex on the Internet,« *Sexual Addiction & Compulsivity* 7 (2000): 75-90.

⁹³ American Psychological Association, »Report of the APA Task Force on the Sexualization of Girls.«

⁹⁴ M. Ybarra et. al., »X-rated material and perpetration of sexually aggressive behavior among children and adolescents: is there a link?« *Aggressive Behavior* 37.1 (2011): 1-18; J. Brown and K. L'Engle, »X-Rated,« in S. Bonino, et. al., »Use of Pornography and Self-Reported Engagement in Sexual Violence Among Adolescents,« *European Journal of Developmental Psychology* 3.3 (2006): 265-288.

⁹⁵ US Code, Title 18, Chapter 110, »Sexual Exploitation and Other Abuse of Children« (sections 2251-2260A). Glej tudi opombo 28 zgoraj.

privolitve je to oblika trgovanja z ljudmi.⁹⁶ Med mnogimi razlogi, zaradi katerih otrok lahko postane žrtev otroške pornografije, so skrajna revščina, nedopustno zanemarjanje s strani staršev ali skrbnikov in manipulacija otroških pornografov.⁹⁷ Na ta način izkoriščani otroci in mladina se soočajo z resnimi neželenimi posledicami in potrebno je veliko truda in sredstev za njihovo čustveno, duševno in telesno zdravljenje. Ne glede na to, kako so jih njihovi zlorabitelji preslepili, se morajo najprej zavedati, da zloraba ni bila njihova napaka ali izbira.

Zakon in bodoči zakoni

Uporaba ali produkcija pornografije znotraj zakona je vedno greh in se ne da zagovarjati.⁹⁸ Skruni zakonsko čistost in dostojanstvo zakoncev. Uporaba pornografije v zakonu resno škoduje zaupanju in intimnosti zakoncev, in sicer tako zaradi uporabe pornografije same kot tudi zaradi prevar in laži, povezanih s tem, da en zakonec skriva svoje obnašanje pred drugim. Ločitveni pravniki so ugotovili, da je pri več kot polovici ločitev to najpomembnejši dejavnik.⁹⁹ Zakonci, ki odkrijejo, da njihov sozakonec uporablja pornografijo, se pogosto čutijo izdane in mnogi doživljajo občutek travme, podobno kot pri posttravmatski stresni motnji.¹⁰⁰ Podatki kažejo, da imajo moške in žene, ki uporabljajo

⁹⁶ US Department of State, Trafficking Victims Protection Act.

⁹⁷ Za več informacij o okoliščinah, ki naredijo otroke dovzetne za uporabo v otroški pornografiji, glej ECPAT International, »Questions & Answers about the Commercial Sexual Exploitation of Children,« 4th edition (2008): 25-29.

⁹⁸ Prim. USCCB, *Marriage: Love and Life in the Divine Plan*, 48-49.

⁹⁹ Patrick F. Fagan, »The Effects of Pornography on Individuals, Marriage, Family, and Community,« *Marriage and Religion Research Institute* (December 2009); Jonathan Dedmon, »Is the Internet bad for our marriage?« Online affairs, pornographic sites playing greater role in divorces,« Press Release (2003) re: report from American Academy of Matrimonial Lawyers; in Pamela Paul, »The Porn Factor,« *TIME Magazine* (January 19, 2004).

¹⁰⁰ Barbara A. Steffens and Robyn L. Rennie, »The traumatic nature of disclosure for wives of sexual addicts,« *Sexual Addiction & Compulsivity* 13 (2006); Barbara A. Steffens and Marsha Means, *Your sexually addicted spouse: How partners can cope and heal* (2009); in Kleponis, *Integrity Restored*, 102-110.

pornografijo, bolj pogosto zunajzakonska razmerja.¹⁰¹ V nasprotju s splošnim prepričanjem, da je pornografija lahko v pomoč zakonski intimnosti, uporaba pornografije zmanjšuje spolno zadovoljstvo in zanimanje za spolnost¹⁰² ter pri moških lahko pripelje do impotence.¹⁰³ Zakonec se lahko tudi počuti ponižanega zaradi zahtev drugega po poniževalnih oblikah spolnosti, ki so za pornografijo običajne.¹⁰⁴ Kot nasprotje temu božji načrt zakona in čistosti v zakonu prinaša parom resnično srečo in intimnost; Cerkev ju privoščiti vsem možem in ženam!

Samskim moškim in ženskam uporaba pornografije lahko oteži prepoznavanje in sprejemanje poklica poročenosti, duhovništva ali posvečenega življenja. Delno zato, ker usmerja uporabnike v izrabljanje drugega za lasten telesni užitek, lahko pokvari sposobnost vstopiti v odnos medsebojnega zaupanja in spoštovanja ter v njem vztrajati. Pornografija povečuje osamljenost; mladim odraslim lahko vzame pogum, da bi se prednostno posvetili graditvi odnosa, ker obljublja »zadovoljitev« s skromnimi

¹⁰¹ Paul J. Wright et. al., »More than a dalliance? Pornography consumption and extramarital sex attitudes among married U. S. adults,« *Psychology of Popular Media Culture* 3.2 (2014): 97-109; in S. Stack, I. Wasserman, and R. Kern, »Adult Social Bonds and Use of Internet Pornography,« *Social Science Quarterly* 85 (2004): 75-88.

¹⁰² Paul J. Wright et. al., »More than a dalliance?«; Ana J. Bridges, »Pornography's Effects on Interpersonal Relationships,« *The Social Costs of Pornography*, 89-110, at 104-106; in Jennifer P. Schneider, »Effects of cyber sex addiction on the family: Results of a survey,« *Sexual Addiction & Compulsivity* 7 (2000): 34-58. Ena študija pa je ugotovila, da so srečno poročeni ljudje v 61% manj primerih izjavili, da so gledali pornografijo v zadnjih 30 dneh. (S. Stack, »Adult Social Bonds«).

¹⁰³ Valerie Voon, et. al., »Neural Correlates of Sexual Cue Reactivity«; navedena raziskava je med strastnimi uporabniki pornografije (povprečna starost je 25) ugotovila nadpovprečno spolno zavrtost in motnje v intimnih odnosih, vendar ne ob uporabi pornografskega gradiva. Prim. tudi Kleponis, *Integrity Restored*, 66-67; Zimbardo, *Man Dis (connected)*, 107-110; Gary Wilson, *Your Brain on Porn: Internet Pornography and the Emerging Science of Addiction* (UK: Commonwealth, 2014), 27-36; in Gary Wilson, »Why do I find porn more exciting than a partner? Neuroscience reveals how Internet porn can trump real sex,« *Psychology Today* (Jan. 17, 2012).

¹⁰⁴ C. Sun, et. al., »Pornography and the Male Sexual Script«; in Eunjung Ryu, »Spousal Use of Pornography and Its Clinical Significance for Asian-American Women: Korean Women as an Illustration,« *Journal of Feminist Family Theory* 16.4 (2004): 75-89.

sredstvi.¹⁰⁵ Pornografija s spodbujanjem spolnih srečanj brez odnosa nedvomno pospešuje »hook-up kulturo«.¹⁰⁶ Mladenič mora tvegati, da osvoji žensko srce, ničesar pa ne tvega, če gleda slike na računalniku. Zaradi sramu in občutka nevrednosti, ki prihajata z uporabo pornografije, lahko nekateri mladi odrasli čutijo, da niso »vredni« resničnega, zdravega razmerja.

Starševstvo in družina

V svoji poslanici za post leta 2014 je papež Frančišek povedal: »Koliko bolečin povzročajo družinam njihovi člani – pogosto mladi – pod oblastjo alkohola, mamil, iger na srečo in pornografije!«¹⁰⁷ Starši se danes soočajo z vedno večjimi izzivi zaščite nedolžnosti svojih otrok. Pornografija lahko vstopi v dom skozi različna vrata. Najbolj očitna so mediji in tehnologija, kar ne vključuje le računalnikov, tabličnih računalnikov in prenosnih telefonov, ampak tudi s svetovnim spletom povezane video igre. Mnogi starši se ne čutijo sposobne, da bi razumeli različne naprave, ki jih uporabljajo njihovi otroci, in še manj za upravljanje teh naprav ter namestitev starševskih kontrol in filtrov. Z nadaljnjim izzivom se starši soočijo v primerih, kot so taborjenja, ali ko deklice prespijo pri prijateljicah, ko ob odsotnosti staršev lahko vrstniki ali celo odrasli otroka izpostavljajo pornografiji.

¹⁰⁵ Michael Malcolm and George Naufal, »Are Pornography and Marriage Substitutes for Young Men?« *Institute for the Study of Labor* (November 2014); in Mark Regnerus and Jeremy Uecker, *Premarital Sex in America: How Young Americans Meet, Mate, and Think About Marrying* (Oxford: Oxford University Press, 2011), 93-100. Hook-up kultura je kultura, ki sprejema in spodbuja priložnostna, naključna, bežna spolna srečanja, vključno s tistimi za eno noč, in druge podobne dejavnosti, osredotočene na telesno zadovoljstvo, navadno brez trajnih čustvenih vezi ali zvestobe. https://en.wikipedia.org/wiki/Hookup_culture; op. prev.

¹⁰⁶ Izkazalo se je, da je uporaba pornografije na splošno statistično povezana z večjo sprejemljivostjo spolnosti pred poroko: J. S. Carroll, et. al., »Generation XXX: Pornography acceptance and use among emerging adults,« *Journal of Adolescent Research* 23.1 (2008): 6-30; in P. J. Wright, »American's attitudes toward premarital sex and pornography consumption: a national panel analysis,« *Archive of Sexual Behavior* 44.1 (Jan 2015): 89-97.

¹⁰⁷ Pope Francis, Lenten Message for 2014 (December 26, 2013).

Kdorkoli uporablja pornografijo doma, ukrade domu vlogo varnega zavetja, kar lahko za več rodov slabo vpliva na vse družinsko življenje. S pornografijo zasvojeni starši tratijo čas z uporabo pornografije in lahko s svojo strastjo finančno obremenijo družino. Pod hudim udarom je očetovstvo, kajti sin vidi v očetu vzor in hči skuša preko očeta razumeti, kako naj bi moški ravnal z žensko. In nazadnje, visoka korelacija pornografije z ločitvami pomeni, da je trpljenje mnogih otrok zaradi ločitve njihovih staršev »kolateralna škoda« uporabe pornografije.

VI. CERKEV KOT »POLJSKA BOLNICA« USMILJENJE, ZDRAVLJENJE IN UPANJE V KRISTUSU

*»Pokropi me s hizopom in bom očiščen, operi me
in bolj kot sneg bom bel!« (Ps 51, 9)*

Papež Frančišek je spomnil Cerkev na njeno poslanstvo postati »poljska bolnica« za ranjence vsega sveta.¹⁰⁸ Vsi smo ranjeni, najprej z izvirnim grehom in njegovimi posledicami, potem pa s svojimi lastnimi grehi. Tako imenovana spolna revolucija je mnoge prizadela z njihovimi lastnimi grehi, grehi drugih in zmedo, uničila odnose in razbila družine. Učinki pornografije na dušo so lahko globoki. Sama uporaba pornografije je lahko znak drugih čustvenih ran, vendar nobena rana ni tako globoka, da bi bila zunaj dosega Kristusove odrešujoče milosti.

Cerkev je kot »poljska bolnica« poklicana z ljubeznijo označiti resnico o človeški osebi, ščititi ljudi – posebno otroke – pred pornografijo, prinašati Gospodovo usmiljenje in zdravila tistim, ki jih je pornografija ranila. Če se želijo nje in njenih učinkov rešiti, so jim na razpolago različni načini podpore.

Kristus je naše upanje! Jezus se nam po izlivanju Svetega Duha in poslanstvu svoje Cerkve neprestano daje, tako da mu lahko sledimo in ostajamo v njem. Srečujemo ga na različne načine: v Svetem pismu, zakramentih in celotnem učenju ter življenju Cerkve. Jezus je pot svobode. Cerkev pravi: »Ne bojte

¹⁰⁸ Kot je navedeno v Antonio Spadaro, S. J., »A Big Heart Open to God: The exclusive interview with Pope Francis,« *America* (Sept. 30, 2013).

se!« Pridite h Gospodu Jezusu, katerega usmiljenje traja večno. Gospod se nikoli ne naveliča odpuščati.¹⁰⁹

Z mislijo na božje usmiljenje se s to mero upanja obračamo na ude Kristusovega telesa in druge ljudi v konkretnih okoliščinah. Kot škofje, odgovorni za pastoralno oskrbo tistih, ki jih je pornografija prizadela ali jih lahko prizadene, želimo posebej nagovoriti katoličane v različnih okoliščinah in jim predstaviti možnosti vodstva, zdravljenja in milosti. Pri tem se zavedamo posebnega pomena katoliških voditeljev in staršev, ki lahko udejanjijo cerkveno vizijo in dobrodelnost* ter s svojim pričevanjem in služenjem neposredno in učinkovito pričujejo o Gospodovem usmiljenju in resnici.

Tistim, ki jih izkorišča pornografska industrija

Bog vas srčno ljubi! Cerkev prihaja k vam, posebno k žrtvam spolne trgovine in komercialnega spolnega izkoriščanja ter k vsem otrokom, ki so zlorabljeni in kot žrtve vpleteni v izdelavo otroške pornografije. Z vami ravnajo zavrženo in strašno krivično; še naprej bomo delali za pravico in osvoboditev zaslužjenih moških, žensk in otrok. Zapomnite si, da vas Bog ljubi, ne glede na to, kaj ste doživeli v preteklosti, da imate nedotakljivo dostojanstvo ter ste vredni spoštovanja in ljubezni. Pridite h Gospodu po njegovi Cerkvi, da bo poskrbel za vas. Pustite mu, naj obveže vaše rane in vam da svojo moč. Vedite, da so za pomoč na voljo podporne skupine in druga sredstva (glej Dodatek). Vsakogar, ki je bil protipravno izkoriščen, nujno pozivamo, naj to takoj prijavi ustreznim civilnim oblastem in poskrbi za svojo varnost in zaščito.

¹⁰⁹ Prim. Papež Frančišek, Apostolska spodbuda *Veselje evangelija – Evangelii gaudium*, Ljubljana 2014), 3; Isti, Bula o izrednem svetem letu *Obličje usmiljenja* (2015).

* Angleški izvirnik uporablja besedo »outreach«, ki ga Wikipedia /<https://en.wikipedia.org/wiki/Outreach>, 10. 8. 2016/ opredeli kot dejavnost, s katero mobilne skupine, na krajih, kjer je potreba po določenih uslugah, te usluge nudijo ljudem, ki jih sicer ne bi bili deležni in obenem med prejemniki opravljajo vzgojno poslanstvo. (Op. prev.)

Tistim, ki so krivi izkoriščanja drugih s produkcijo pornografije

Gospod vas v svojem velikem usmiljenju in pravičnosti kliče, da se odvrnete od svojih grehov in mu sledite. Kristus gre mimo: ne odlašajte s spremembo svojega življenja. Stopite dol kot Zahaj in popravite škodo, ki ste jo naredili (prim. Lk, 19, 1-10). Noben greh ni tako velik, da se ga ne bi dalo odpustiti, vendar vas rotimo, da se pokesate, spreobrnate in naredite konec svoji vpletenosti v razširjanje uničevalne pornografije. Pozivamo vas, da če ste (ali ste bili) vpleteni tudi v protipravno izkoriščanje, prijavite svoje dejanje in se predaste civilnim oblastem. Bog lahko uporabi vaše pretekle napake za pomoč drugim. Jezus je poklical sv. Pavla, »prvega med grešniki«, za apostola; naj osvobodi in ozdravi tudi vas (prim. 1 Tim 1,15).

Moškim in ženskam, ki uporabljajo pornografijo

Ste ljubljeni sinovi in hčere Očeta. *Ne bojte se* približati oltarju usmiljenja in prositi odpuščanja. Mnogo dobrih ljudi se bori s tem grehom. Niste sami; upanje vedno obstaja! Satan, oče laži, se poslužuje sramu in strahu, da drži duše stran od Jezusovega usmiljenja; vendar Bog, najbolj ljubeči Oče, čaka na veselo srečanje s tistimi, ki se pokesajo, da jim podari milost, potrebno za premagovanje bodočih skušnjav. Redno prejemajte zakramente, da dobite božjo pomoč v preizkušnjah; posebej zakrament pokore in sprave, preko katerega Gospod odpusti smrtni greh, da lahko vredno prejmete zakrament evharistije. Naj vas zanihanje, sram, strah, obup in ponos ne ovirajo ali odvrnejo od zaupanja v božjo milost. Verujte v božjo moč. Prosite Svetega Duha za milost in moč. Zaupajte Jezusovi milosti. Prosite svetnike v nebesih za njihovo priprošnjo.

Bistveno je poznati resnico, kdo ste v Bogu, in prejeti duhovno pomoč, toda uporabniki pornografije pogosto potrebujejo nadaljnje spremljanje. Svoboda od pornografije je vsakodnevna odločitev in zahteva trajno vzgojo. Cerkev vas opogumlja, da poiščete trajno podporo, na primer svetovanje, duhovno

usmerjanje, vodenje, ciljne odgovornostne skupine, zakonske skupine, srečanja in duhovne vaje za moške in ženske. Ko iščete svobodo, uporabljajte vsa ta sredstva (glej *Dodatek*). Na voljo so programi za nadzorovanje spletnih dejavnosti in blokiranje pornografskih gradiv; da se izognete bližnji priložnosti za greh, jih morda res potrebujete. Če je uporaba pornografije pri vas postala zasvojenost, je toliko bolj odločilna odgovornost in podpora strokovnjakov, ki lahko pomagajo prepoznati in zdraviti vse čustvene rane, ki so lahko izvor uporabe pornografije. Zakonski možje in žene, strokovni svetovalci vam lahko pomagajo razkriti vašemu sozakoncu boj, ki ga bojujete s pornografijo, na način, ki vodi k ozdravitvi in ponovni vzpostavitvi zaupanja. Pomembno je najti svetovalca, ki vas bo podpiral v zvestobi cerkvenemu nauku o zakonu in čistosti.

Tako kot za vsako rast in krepost je tudi za gojenje čistosti potreben trud. To je naloga za vse življenje in vsakodnevna odločitev. Bodite potrpežljivi, vztrajajte in ne izgublajte poguma. Če padete, vstanite, pojdite h Gospodu s priznanjem, poiščite njegovo usmiljenje v zakramentu pokore in sprave ter začnite znova. Nobena sramota ni spovedati se takih ponavljajočih se grehov. Ko boste svobodni, je lahko pomoč drugim pri iskanju poti iz uporabe pornografije učinkovit način, da ostanete stanovitni in močni v svojem zdravljenju. Bog lahko uporabi vašo izkušnjo, da se dotakne src in življenj drugih, ki se borijo.

Tistim, ki so prizadeti, ker njihov sozakonec uporablja pornografijo

Bog, naš Oče, vas zelo ljubi! Niste sami in ni se vam treba obsojati, ker vaš sozakonec uporablja pornografijo. Cerkev vas ljubeče in nežno spremlja, ko se postavljate po robu temu grehu in njegovim vplivom na vaš zakon ter družinsko življenje. Globoko ste ranjeni. Izvedeli ste, da vaš sozakonec uporablja pornografijo, kar vam je razkril sam ali pa ste to odkrili sami, zato se čutite izdani, ogoljufani in zelo prizadeti. Morda ste doživeli zlorabo ali nasilje. Če ste v nevarnem okolju, spravite sebe in svoje otroke

na varno in poiščite pomoč.¹¹⁰ Kristus lahko dokončno ozdravi te rane in pogosto je za to potreben čas. Poiščite uteho v molitvi, v prejetanju zakramentov in v evharistični adoraciji. Jeza na vašega sozakonca je naravna in često upravičena; duhovni voditelj ali usposobljen in zaupanja vreden svetovalec vam lahko pomaga prebiti se skozi ta močna čustva.

Bog bi rad ozdravil vaš zakon.¹¹¹ Morda želi sozakonec, da mu pomagate. Spodbuda, brezpogojna ljubezen in na zaupanju sloneče upanje sozakonca lahko predstavljajo velik vir moči za nekoga, ki se bori za čistost. Vedite, da hoče Cerkev pomagati tudi vam, katerih sozakonec zanika svojo težavo ali zavrača pomoč. Molite za spremembo srca vašega sozakonca in iščite priložnosti, da ga oz. jo opogumite. Če je mogoče, postavite jasne meje, instalirajte na primer spletni nadzorni program, očistite dom vse pornografije, poskrbite za lastno zdravje in ne dovolite, da bi vas uporabili kot opravičilo za to, da vaš sozakonec uporablja pornografijo. Obstajajo podporne skupine in svetovalci za zakonce zasvojenih oseb, ki vam v tem boju lahko pomagajo (glej *Dodatek*). Zapomnite si, da niste sami! Cerkev vam želi pomagati in vas opogumiti; tiste, ki so dovolj pogumni, da priznajo svojo izkušnjo v tej zadevi, prosi, da pomagajo drugim trpečim zakoncem v skupnosti.

Staršem

Hvala za vašo obilno ljubezen in požrtvovalnost! Bog Oče, po katerem se imenuje vaše očetovstvo in materinstvo, vas srčno ljubi. Ste prvi varuhi in učitelji svojih otrok in ste poklicani, da ste jim zgled čiste in rodovitne ljubezni. Cerkev vam je zelo hvaležna, saj oblikujete, ščitite in vodite domačo cerkev. Ker se otroci čutijo v ljubezni svojih staršev varne med seboj in v odnosu do njih, bodo imeli, ko odrastejo, izrazito prednost pri

¹¹⁰ Glej USCCB, *When I Call for Help: A Pastoral Response to Domestic Violence* (1992, reissued 2002).

¹¹¹ V primerih nadaljevanja nasilne zlorabe morebiti ozdravitev zakona ni mogoča. Kot že rečeno, življenjskega pomena je umakniti se iz nevarnosti, zagotoviti varnost sebi in svojim otrokom ter poiskati primerno pomoč in podporo.

plovbi med izzivi sveta. Otroci imajo pravico do »pristine vzgoje za spolnost in ljubezen, vzgoje, ki vključuje vzgojo za čistost«. ¹¹² Vaša velika in ključna odgovornost je poučiti svoje otroke o pravem pomenu človeške spolnosti in jih usposobiti, da bodo znali videti njeno lepoto kot izraz celostne ljubezni. Že v zgodnji mladosti se lahko vaši otoci iz vaših besed in dejanj učijo samoobvladovanja, skromnosti in spoštovanja drugih. Vzgoja za čistost pomeni tudi to, da naredite vse, kar morete, da zavarujete svoje otroke pred pornografijo ter jim pomagate, da kot odrasli zavrnejo njo in druge spolne grehe. Obstajajo učinkovita sredstva, ki vam lahko pomagajo pri tej pomembni nalogi (glej *Dodatek*).

Starši in varuhi, varujte svoj dom! Budno pazite na tehniko, ki jo spustite vanj in bodite občutljivi za poplavo spolnih vsebin, ki so prisotne celo v večini televizijskih programov in filmih, ter na lahkotnost, s katero prihajajo po spletnih in mobilnih napravah. Seznanite se s programskimi filtri, ki vam lahko pomagajo varovati vaš dom. Spodbujajte odprtost in zaupanje svojih otrok, tako da bodo vedeli, da lahko pridejo k vam, če se srečajo s spolnimi vsebinami; če boste o tem z njimi mirno spregovorili, jim lahko daste zdrav okvir, v katerem si jih bodo lahko razložili. Sveti Duh vas bo vodil, ko boste za vsakega otroka poiskali pravi pristop. Nihče od nas ni popoln; starši naj prvi dajo zgled usmiljenja in odpuščanja, ki ga potrebujejo vse družine. Zanesite se na Očetovo usmiljenje, posebej, če ste soočeni s težkim položajem otroka, ki uporablja pornografijo. Niste sami; to doživljajo mnoge dobre družine in Cerkev je tu za vas.

Vsem, ki delajo z otroki in mladino

Stari starši, botri, učitelji, veroučitelji, mladinski voditelji, skrbniki varnega okolja! Starši so vam zaupali odgovornost ščititi njihove otroke ne le pred fizičnimi, ampak tudi pred duševnimi, moralnimi in duhovnimi nevarnostmi. Imate velik vpliv na otroke in mladino, ki vam je zaupana, in lahko pomagate oskr-

¹¹² Sv. Janez Pavel II., Okrožnica *Evangelij življenja*, Ljubljana 1995, 97. Prim. tudi Papeški svet za družino, Človeška spolnost – resnica in pomen.

beti starše s pripomočki, ki jih potrebujejo, da zaščitijo in poučijo svoje otroke. Otroci so dojemljivi za vse vplive, dobre in slabe. Ustvarite prikladno okolje za učenje čistosti z besedo in zgledom čistega življenja. Bodite pozorni na dostop do tehničnih pripomočkov in jih nadzorujte na starosti primeren način. Mlade je teba poučiti, da so nekatere vrste spletnih strani neprimerne in grešne. Vsekakor pojasnite razloge, zakaj so nesprejemljive.

Mladim

Bog vas ima rad, ljubeče skrbi za vas in vam pripravlja velike reči! Kristus vas kliče, da postanete močne, pogumne priče čistosti in upanja. Čas mladostništva in zgodnje odraslosti sta lahko težki in zapleteni obdobji, in hrepenenje po spolni intimnosti je lahko močno. Pokažite prijateljem in vrstnikom, da čistost prinaša svobodo in veselje! Polaga tudi temelje za srečen in trajen zakon. Zavrnite laži kulture, ki vam dopoveduje, da je strežba lastnim željam pot do sreče. Zavrnite pritiske, da bi na spolnost gledali kot na razvedrilo. Odklonite popredmetenje svojega ali drugega telesa s spolnimi slikami ali videi. Bog vas je ustvaril po svoji podobi; ne glede na to, kaj drugi mislijo, rečejo, ali storijo, gleda Cerkev na vas s sočutjem in z ljubeznijo. Še več, vaše telo je tempelj Svetega Duha; za velike reči ste bili ustvarjeni. Če uporabljate pornografijo, se zdaj odločite zapustiti to pot in stopiti na pot resničnih odnosov ter poiščite Gospodovo odpuščanje v zakramentu sprave. Jezus vas ima rad; svoje življenje je dal za vas. Če ste odraščali v okolju, kjer je bila uporaba pornografije običajna, ali če ste ji bili izpostavljeni v rani mladosti, se ne bojte prositi za pomoč ali vodstvo svojega očeta, matere ali zanesljivega odraslega, družinskega člana ali duhovnika.

Duhovnikom in drugim klerikom

Mi smo priče veselja in svobode v čistosti. Naš zgled čistosti, čistosti posvečenih duhovnikov, zakoncev, tistih v skupnostih posvečenega življenja in samskih oseb, svetu dokazuje, da

je s Kristusovo pomočjo mogoče vztrajati v kreposti ter da je to dar in ne breme. Ko prepoznavamo škodo, ki jo povzroča greh pornografije, povabimo vernike k pogostemu prejetanju zakramenta sprave ter poskrbimo, da bo očitno in takoj vsem na voljo! Zavedamo se, da se tudi duhovniki in naši bratje in sestre v verskih skupnostih borijo s tem. Vemo, da potrebujemo Gospodovo pomoč, da z življenjem dosledno pričujemo za čistost, zato tudi sami pristopajmo k viru usmiljenja. S pogledom na Jezusa samega pogumno oznanjajmo čistost in na primeren način opozarjajmo na škodljivost pornografije! Svojo vlogo varovanja otrok pred pornografijo moramo vzeti kot sveto dolžnost; to je tudi pomemben vidik našega dela za ustvarjanje varnih okolij v skladu trajnim prizadevanjem za uresničevanje »*Listine o varstvu otrok in mladine*«. ¹¹³ Seznanimo se z zanesljivimi sredstvi za pastoralno podporo vernikom ter ozdravitev od uporabe pornografije in od zasvojenosti z njo; dajmo jih na voljo družinam, župljanom in drugim v naši oskrbi. V naših lokalnih okoljih moramo najti tudi zaupanja vredne svetovalce ter podpirne skupine, h katerim lahko napotimo moške in ženske za pomoč in zdravljenje, ter jim jih priporočiti.

Predvsem pa bodimo v svojem lastnem življenju pričevalci veselega in čistega srca. Izredno pomembna je vzgoja v semenišču, trajna vzgoja duhovnikov, vzgoja za stalne diakone, redna spoved, duhovno vodstvo, bratska podpora in oblikovanje pristnih prijateljev. Takšna stalna vzgoja in podpora sta življenjskega pomena tudi za vse v posvečenem življenju. Ne smemo se osamiti. Če se kdo od nas ali naših bratov klerikov bori s pornografijo, ne bojmo se tega priznati in takoj poiskati pomoči.

Vsem ljudem dobre volje

Cerkev zagovarja kulturo, ki spoštuje in podpira nedolžnost, čistost in pristno ljubezen, upira pa se pornografiji in jo zavra-

¹¹³ Listino (dokument Konference katoliških škofov ZDA iz leta 2002; op. prev.) in druge informacije o delu Cerkve za varstvo otrok in mladine najdete na <http://www.usccb.org/issues-and-action/child-and-youth-protection/charter.cfm>.

ča. Hvaležna je vsem, ki razkrivajo škodljivo in uničujočo naravo pornografije ter dvigajo svoj glas proti njenemu razširjanju. Delajmo skupaj za zakone in za kulturo, ki bo odstranila pornografijo z njenega vidnega in privilegiranega mesta; zoperstavimo se njenim številnim krivicam; gradimo drugačno kulturo, kulturo, ki ceni resnično dostojanstvo in pomen človeške spolnosti!

VII. SKLEP: GOSPOD JE BOGAT V USMILJENJU

»Daj mi slišati radost in veselje« (Ps 51,10)

Na koncu zagotavljamo vsem, ki se borite z grehom pornografije in si prizadevate za čistost, da v svojem boju niste sami. Jezus je z vami in Cerkev vam ponuja ljubezen in podporo. Zaupajte in naj vas vodi Sveti Duh. Gospodovo usmiljenje in odpuščenje sta obilna! »Kakor daleč je vzhod od zahoda, tako daleč od nas odrine naše pregrehe« (Ps 103, 12). Božja milost in konkretna pomoč sta vedno na voljo. Ozdravitev je vedno mogoča. Zahvaljujemo se vsem moškim, ženskam in mladim, ki pomagajo graditi kulturo pristne ljubezni in čistosti ter pomagajo drugim živeti svobodno in čisto življenje.

Cerkev se obrača tudi na svetnike. Njihov zgled in priprošnja sta nam v veliko pomoč. Na poseben način vabimo k prenovitvi čaščenja Svete Družine in k posvetitvi Marijinemu Brezmadežnemu srcu ter presvetemu Srcu Jezusovemu. Tako kot mnogi od nas so Jezus, Marija in Jožef doživljali veselje ter boje vsakodnevnega družinskega življenja – in to v veliki ljubezni in čistosti. V središču njihove čiste ljubezni je bil Jezus Kristus, in tako nam je njihova ljubezen vsem za zgled. Jezus naj bi bil tudi v središču naše ljubezni in odnosov. Jožef je bil pravičen mož in je mogočen priprošnjik v boju za čistost, posebno za moške. Marijino Brezmadežno Srce in presveto Srce Jezusovo razkrivata čistost in svobodo, ki sta namenjena srcu vsake ženske in vsakega moškega.

MOLITEV

*Usmili se me, Bog, po svoji milosrčnosti,
po obilnosti svojega usmiljenja izbriši mojo pregreho!
Popolnoma me operi moje krivde
in mojega greha me očisti!
Zakaj svojo pregreho priznavam
in moj greh mi je vedno pred očmi.
Zoper tebe samega sem grešil,
in, kar je hudo pred teboj, sem storil,
da se skažeš pravičnega s svojim izrekom,
brez graje v svoji sodbi.
Glej, s krivdo sem se rodil
in z grehom me je spočela moja mati.
Glej, odkritosrčnosti se veseliš,
in v notranjosti me učiš modrosti.
Pokropi me s hizopom in bom očiščen,
operi me in bolj kot sneg bom bel!
Daj mi slišati radost in veselje,
naj se vzradujejo kosti, ki si jih potrl!
Obrni svoj obraz od mojih grehov
in vse moje krivde izbriši!
Čisto srce, o Bog, mi ustvari
in duha stanovitnosti v meni obnovi!*

(Ps 51, 3-12)

DODATEK

Katoliška cerkev in mnoge druge skupnosti in organizacije si prizadevajo moškim, ženskam, staršem in voditeljem priskrbeti sredstva, ki jih potrebujejo, da se rešijo pornografije in pomagajo drugim pri tem. Prosimo, obiščite spletno stran *Konference katoliških škofov ZDA* (www.usccb.org/cleanheart) za najnovejši izbor teh sredstev. Na splošno spodbujamo vrednotenje vseh sredstev in programov, da ugotovimo, ali v svojem učenju in praksi zagovarjajo katoliška načela. Spletna stran vsebuje:

- seznam podpornih skupin in programov zdravljenja za tiste, ki jih je prizadela pornografija: moške in ženske, ki uporabljajo ali so zasvojeni s pornografijo, njihove zakonce ter družinske člane; moške in ženske, vpletene v pornografsko industrijo; in druge;

- nasvete in sredstva za starše, stare starše in vse, ki delajo z otroki in mladimi ter želijo obvarovati njihovo nedolžnost;

- pripomočke za oznanjevanje za duhovnike in diakone;

- spletne filtre, ki zavrnejo pornografske vsebine na računalnikih in drugih napravah, povezanih s spletom;

- izobraževalna sredstva z dodatno informacijo o škodljivosti pornografije;

- druge katoliške izjave (dokumente) o pornografiji in drugo.

SKLEPNA OPOMBA

V tem dokumentu so navedeni različni viri, vključno z znanstvenimi raziskavami, članki iz medijev in poljudnimi knjigami. Njihova navedba ne pomeni podpore avtorju, njegovemu ali njenemu delu, ali soglašanja z avtorjevim stališčem do pornografije ali drugih moralnih vprašanj, ampak služi pojasnitvi posameznih točk v dokumentu.

CERKVENI DOKUMENTI

2. vatikanski koncil

GE – KV	Izjava Gravissimum educationis – O krščanski vzgoji, 1964.
GS – CS	Pastoralna konstitucija Gaudium et spes – Veselje in upanje (Cerkev v sedanjem svetu), 1965.
IM – O	Odlok Inter mirifica – O družbenih občilih, 1963.

Drugi dokumenti

AL – RL	Frančišek, Posinodalna apostolska spodbuda Amoris laetitia – Radost ljubezni, Cerkevni dokumenti 152, Družina Ljubljana 2016.
CCC – KKC	Catechismo della Chiesa Cattolica – Katekizem katoliške Cerkve, Ljubljana 1993.
CI – CI	Pontificio consiglio delle comunicazioni sociali - Papeški svet za družbeno obveščanje, La Chiesa e internet: Etica in internet - Cerkev in internet: Etika na internetu, Cerkevni dokumenti 96, Družina, Ljubljana 2002.
CP – ON	Papeška komisija za občila, Pastoralno navodilo Communio et progressio – Občestvo in napredek (1971), Nadškofijski ordinariat, Ljubljana 1977.
DCE – BJL	Benedikt XVI., Okrožnica Deus caritas est – Bog je ljubezen, Cerkevni dokumenti 112, Družina, Ljubljana 2006.
EG – VE	Papež Frančišek, Apostolska spodbuda Evangelii gaudium - Veselje evangelija, Cerkevni dokumenti 140, Družina, Ljubljana 2014.

FC – OD	Janez Pavel II., Apostolsko pismo Familiaris consortio – O družini, Cerkevni dokumenti 16, Družina, Ljubljana 1981.
OEAU – SVČL	Kongregacija za katoliško vzgojo, Orientamenti educativi sull' amore umano – Smernice za vzgojo človeške ljubezni, Cerkevni dokumenti 22, Družina, Ljubljana 1984.
LF – LV	Papež Frančišek, Okrožnica Lumen fidei – Luč vere, Cerkevni dokumenti 138, Družina, Ljubljana 2013.
LS – HMG	Papež Frančišek, Okrožnica Laudato si – Hvaljen, moj Gospod, Cerkevni dokumenti 148, Družina, Ljubljana 2015.
MV – OU	Papež Frančišek, Bula Misericordiae vultus – Obličje usmiljenja, Cerkevni dokumenti – Nova serija 23, Družina, Ljubljana 2015.
NdGD	Kongregacija za verski nauk, Normae de gravioribus delictis ..., Città del Vaticano 2010.
PV – PN	Papeški svet za družbena občila, Pornografia e violenza nei mezzi di comunicazione, Città del Vaticano 1989.
RP – SP	Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Reconciliatio et poenitentia – O spravi in pokori, Cerkevni dokumenti 25, Družina, Ljubljana 1985.
SRS – SSV	Janez Pavel II., Okrožnica Sollicitudo rei socialis – O skrbi za socialno vprašanje, Cerkevni dokumenti 37, Družina, Ljubljana 1988.
SUVS – ČSRP	Papeški svet za družino, Navodilo Sessualità umana: verità e significato – Človeška spolnost – resnica in pomen, Cerkevni dokumenti 66, Družina, Ljubljana 1996.
VS – SR	Janez Pavel II., Okrožnica Veritatis splendor – Sijaj resnice, Cerkevni dokumenti 53, Družina, Ljubljana 1994.

SVOBODNI ALI ZASVOJENI?

Spremna beseda

Današnji človek se pogosto sklicuje na svobodo kot osebno pravico in pomembno dobrino na osebni in družbeni ravni in zavrača vsako kratenja svobode. Ne pred seboj ne pred drugimi noče veljati za človeka, ki je drugim podložen, tak, ki misli in ravna, kot drugi hočejo. Nesporno je svoboda velika vrednota, ki jo zadnja stoletja vztrajno postavljajo kot merilo razvoja in zrelosti osebe in družbe. Odprto pa je vprašanje, kaj pod imenom svoboda razumemo, prav tako, kako jo živimo.

1. Zgodovinski drobci

Oblike človekovega suženjstva so mnogovrstne. Nekatere mu nalagajo drugi, druge izbira sam. Skoraj neverjetno se sliši, da jih izbira sam, in to v imenu svobode!

Ob besedi ‚suženjstvo‘ imamo pred očmi sužerjske odnose starega sveta, rimskega in grškega imperija. Doživljalo jih je tudi izraelsko ljudstvo v egiptovski in babilonski sužnosti. Izraelsko ljudstvo je hrepenelo po svobodi, še več, pričakovalo je, da bo zaradi božjih obljub postavljeno nad druga ljudstva in jim vladalo. Odprava družbene odvisnosti od rimske oblasti je v Kristusovem času postala sinonim za odrešenje, ki so ga pričakovali na svetni ravni.

Jezusovo oznanilo božjega kraljestva je obrnilo njihova pričakovanja v odrešerjsko smer, ki ji apostol Pavel daje močan moralni poudarek: kristjan, ki živi iz evangelija, je deležen Kristusove svobode in obljub; z njim bo deležen odrešenja in poveličarja. Pogoj je, da s Kristusom vstane v novo življenje, da odloži dela teme in sponse telesa, se odpove grehu in slabim dejanjem ter rešen greha zaživi novo življenje. Politična

pričakovanja izraelskega ljudstva so bila tako postavljena na glavo. Tudi pričakovanja poznejšega in današnjega sveta so lažna, če hrepenenju po svobodi, ki se dogaja v človeku in družbi, ne odpremo duhovnih poti, ki pokažejo novost in svežost svobode v Kristusu.

Zgodovina boja za svobodo se nadaljuje vse do današnjega dne. Prizadevanja tega boja so kazala različne podobe: razvoj kulture, ki človeku odkriva zakonitosti lepote (humanizem in renesansa); nova družbena ureditev, ki gradi na »svobodi, enakosti in bratstvu« (francoska revolucija: *liberté, égalité, fraternité*); razvoj znanosti in tehnologije, ki bo človeka osvobodila suženjstva dela; novi družbeni procesi, ki bodo promovirali žensko, njene pravice in družbeno vlogo. Nič več ne bo tako, kot je bilo! Ali res?

Številna pričakovanja in naperi so se sprevergli. Človek je postal suženj miselnosti, ki pričakuje svobodo in odrešenje od zunaj, od znanstvenega in tehnološkega razvoja. Ta že ogroža človekov obstoj in prihodnost našega planeta zaradi neodgovornega ravnanja (prim. papež Frančišek, *Hvaljen, moj Gospod*, 2015). Postal je ujetnik idej in osvoboditvenih pričakovanj brez osebnih naporov, zašel je v slepo ulico, vrti se v začaranem krogu, iz katerega ne najde rešitve. Dotedanjim oblikam suženjstva in odvisnosti je dodal še nove.

2. Moralne dileme

Dovolj je brati različna literarna in umetniška dela, da bi spoznali razpotja, pred katerimi se nahajata človek in družba: prvi zaradi moralne nemoči, da bi sledil notranjim spoznanjem dobrega in obvladovanju svojih moči, druga zaradi nemoči ali celo brezbriznosti, da bi ustvarila okolje in možnosti za človekov osebni razvoj ter pokazal jasen cilj in poti do njega. Dogaja se, da ravno družba in razne ustanove ustvarjajo nove oblike odvisnosti, ki jim posameznik le s težavo kljubuje ali jim celo podleže. Doslej znanim oblikam odvisnosti od kruha in iger (*panem et circenses*), mamil in narkotikov se v našem času pridružuje odvisnost od javnega mnenja in svetovnega spleta.

Zadnji dve sta močno povezani med seboj. Zunanji vplivi so ne samo različni po svojem značaju, vplivu in moči, marveč tudi po učinkih, ki jih imajo glede na človekove danosti in predispozicije. Dejstvo je, da je ne samo življenjsko okolje – zemlja, voda, zrak – marveč tudi družbeno okolje zastrupljeno zaradi človekovega neodgovornega ravnanja.

V teh in drugih primerih je človek kot posameznik izzvan k odgovoru. Od njegove starosti, vzgoje in moralne ozaveščenosti je odvisno, ali bo zmožen kljubovati nevarnostim. Ne gre prezreti, da človek v sebi nosi predispozicije tako za dobro kot za slabo. Od njegove svobodne odločitve je odvisno, na katero stran se bo podal. V sebi doživlja dileme, ki jih je apostol Pavel izrazil glede prisotnosti dvojne postave v človeku: »Ne delam namreč dobrega, ki ga hočem, marveč delam zlo, ki ga nočem ... V svojih udih vidim drugo postavo, ki se bojuje proti postavi mojega razuma in me usuznjuje postavi greha, ki je v mojih udih« (Rim 7,19.23).

Človekovi podvrženosti zlu in grehu se pridružujejo zunanji vplivi, ki ga vabijo bodisi k dobrim bodisi k slabim odločitvam. Odločitve za dobro ustvarjajo in povečujejo v njem sposobnost za dobro, in nasprotno. Vnovič je njegova svoboda postavljena pred izbiro, ki zahteva modro odločitev.

3. Novi izzivi

Številna področja družbenega življenja se danes soočajo z novimi moralnimi izzivi, ki zadevajo tudi posameznega človeka. Koncil izraža pohvalne besede za pozitivne procese v današnjem svetu, kot so priznavanje dostojanstva osebe, enakopravnost, solidarnost, novi humanizem, poenoterje človeštva, znanstveni in tehnični razvoj ... Opozarja pa tudi na negativne procese, med katerimi navaja individualizem, brezbržnost, moralno slepoto, otopelost vesti, novo suženjstvo, prostitucijo, malikovanje dobrin, 'svobodno ljubezen' in druge zablode. Priča smo zanikanju antropoloških danosti, ki opredeljujejo človeka kot individualno, družbeno in spolno bitje. Pozabljamo na človekovo bogopodobnost in poklicanost k božjemu življenju,

kakor sporoča Sveto pismo (prim. 1 Mz 1). Jezusovo učlovečenje in življenje potrjuje naravne in svetopisemske resnice o človeku. Pozabljamo tudi na družino kot osnovno življenjsko skupnost, njene naloge in pravice. Družina, trajna življenjska zveza med možem in ženo, ki ju družijo ljubezen, doživlja redefinicijo ali celo zavračanje. Vrednote človeške osebe in družine naj bi starši posredovali otrokom, sedanji rodovi pa prihodnjim rodovom (prim. Cerkev v sedanjem svetu, 1965, 27, 47). Koncil poudarja, da imajo starši prvenstveno mesto pri moralni vzgoji otrok (prim. Izjava o krščanski vzgoji, 1965), družba, njene ustanove in družbena občila pa morajo upoštevati npravne zakone v iskanju in posredovanju resnic, ki bodo poslušalcem in gledalcem v korist in ne v škodo (Odllok o družbenih občilih, 1963).

Nadaljnje dopolnitve prinašajo pomembni cerkveni dokumenti, tako dokument Kongregacije za katoliško vzgojo v Smernicah za vzgojo človeške ljubezni (CD 22, 1984), Papeškega sveta za družino v dokumentu Človeška spolnost – resnica in pomen (CD 66, 1996) ter Katekizem katoliške Cerkve (1993, 2331-2440). Navedeni dokumenti poudarjajo objektivne vrednote: spolnost kot božji dar človeku, zakon in družina v božjem načrtu, vzgoja za čistost, odkloni na tem področju (samozadovoljevanje, nečistovanje, istospolna usmerjenost, pornografija, prostitucija ...). Katekizem med drugim navaja, da »je pornografijo v tem, da so dejanska ali simulirana spolna dejanja iztrgana iz intimnosti partnerjev in se preišljeno razkazujejo tretjim osebam ...; žali čistost, ker pači naravo zakonskega dejanja, ki je intimno podarjanje zakoncev drugega drugemu ...; je huda kršitev dostojanstva tistih, ki se ji predajajo (igralci, trgovci, občinstvo), kajti tu vsakdo postane za drugega predmet odurne naslade in nedovoljenega dobička. Ene in druge potegne v slepilo nekega izumetničenega sveta. Pornografija je velik greh. Civilne oblasti so dolžne preprečiti proizvodnjo in razpečevanje pornografskih materialov« (KKC, 2354).

Najobširneje je o pojavu pornografije spregovoril Papeški svet za družbena občila v dokumentu Pornografija in nasilje v družbenih občilih: pastoralni odgovor (Pornografija e violenza nei mezzi di comunicazione: una risposta pastorale; 7. maja

1989; glej www.ponitificio.consiglio.delle.comunicazioni.soci.ali). Antropološka, teološka in družbena analiza pornografije pokaže njeno moralno izprijenost, ki načerja temelje dostojanstva osebe in medčloveških odnosov, zlasti zakona in družine, v ospredje pa postavlja osebni užitek gledalca ali bralca ter za-sluzhek »spolne industrije« (proizvajalcev, uporabnikov in posre-dnikov). Moralna škoda je velika: prizadene vse – od otrok, mla-dostnikov in odraslih –, ki se jih pornografija na razne načine dotakne; ustvarja odvisnost, ki prizadene človeka na biološki, psihološki, moralni, verski, družinski in še kaki drugi ravni.

Dokument Škofovske konference Združenih držav Amerike Čisto srce mi ustvari, ki ga izdajamo v slovenskem prevodu, povzema, razširja in pogloblja problematiko, ki jo obravna-va zgoraj omenjeni dokument Papeškega sveta za družbena občila. Nekateri upravičeno navajajo: kakor je (bil) pojav por-nografije »izziv« za Katoliško cerkev, da je spregovorila o tem žgočem vprašanju, tako je tudi pismo Škofovske konference »izziv« vsem, ki se z njo tako ali drugače ukvarjajo. Navajajo tudi, da so škofje pokazali »pogum« spregovoriti o témi, ki po-staja – zlasti zaradi vsem dostopnih družbenih občil – čedalje bolj urgentna. Upamo, da bo tudi slovenskemu bralcu, zlasti staršem, vzgojiteljem, družbi, medijem in drugim ustanovam v korist in pouk. S takim namenom so jo napisali ameriški škofje, tak namen ima tudi naša izdaja.

Dokument, ki ga je pripravila Komisija za laike, družino in mlade pri Škofovski konferenci Združenih držav Amerike, ki jo vodi Joseph E. Kurtz, škof v Louisvillu, so škofje sprejeli v Baltimoru 15. novembra 2015. Pokazali so, kako so v duhu priporočil papeža Frančiška navzoči v družbi, blizu ljudem, s katerimi delijo skrbi in iščejo odgovor.

4. Vsebine in poudarki dokumenta

Gre za prvi dokument te vrste v okviru Katoliške cerkve, ki pod različnimi vidiki obravnava pojav pornografije. Presenečajo obširne navedbe raziskovalnih študij, ki pod biološkim, medi-cinskim, pravnim, terapevtskim, etičnim in vzgojnim vidikom

obravnavajo ta pojav v današnji družbi. Posameznih vidikov ne smemo ločiti drugega od drugega ne v zaznavi samega pojava ne v boju proti njemu. Povzemamo nekaj vsebin in poudarkov dokumenta, kar bo omogočilo boljše razumevanje pojava in primeren boj proti njemu.

a) Na ravni antropološkega in teološkega diskurza je pornografija degradacija in napad na človekovo dostojanstvo in integriteto, ki se dotika vseh udeležencev brez izjeme: producentov, posrednikov in uporabnikov. Oseba je v vseh primerih ponižana na stopnjo objekta, ki prinaša gmotno korist ali telesne užitke. Pri tem je močno prizadet človek kot fiziološko, biološko in psihološko bitje; človek je od teh užitkov čedalje bolj telesno in psihično odvisen, potrebe se stopnjujejo, vedno večje pa je tudi razočaranje uporabnika nad samim seboj. Celoten proces ima značaj bolezni, ki potrebuje zdravljenje (terapijo). Pornografija je po mnenju nekaterih huda ali celo najhujša oblika zasvojenosti.

b) Pornografija kot zastrupljeno ozračje prizadene vse, ki pridejo z njo v stik. Med njimi so najbolj občutljivejši otroci, mladi na in ženske ter rizične skupine (revni, istospolno usmerjeni), sicer pa njene lovke dosežejo posameznike, zakonce, družine, družbo in njene ustanove, klasične in nove medije. Dokument izrecno obravnava posamezne skupine in negativne učinke, ki jih pornografija prinaša glede na starostne, spolne ali druge posebnosti uporabnikov. Mediji so postali največji razširjevalci pornografije. Nekdaj se je pornografija pojavljala kot erotična literatura, gledališče, film, danes pa tudi kot razne oblike (sex)turizma, glasbene produkcije, izraba prostega časa, reklama, video igre, telefonski klepeti, sex shopi in internet. Prav pornografija na spletu, ki je čedalje bolj dostopen vsakemu človeku, vključno z otroki in mladino, je najnevarnejša.

c) »Humana ekologija«, o kateri govorijo cerkveni dokumenti (prim. papež Frančišek, Okrožnica Hvaljen, moj Gospod, 2015), presoja človekovo delovanje pod vidikom celostnega,

duhovnega, osebnega in družbenega razvoja. Najpomembnejše vprašanje je, kdo je človek, kakšen smisel ima njegovo bivanje, v čem je človekov razvoj, sreča in blaginja. Dokument Papeškega sveta za družbeno obveščanje (Pornografija in nasilje, 1989) postavlja, ne brez razloga, v korelacijo pornografijo in nasilje. Ko je človek degradiran na raven predmeta, se poruši skladnost, ki je vpisana v njegove duhovne prvine (hrepenenja, prizadevanja, mir vesti), prej ali slej pa so porušeni tudi medčloveški odnosi, ki so vpisani v brazde človekovega hrepenenja po občestvu, ljubezni, darovanju in sprejemanju. Pornografija postaja zaznaven dejavnik glede zmožnosti veljavne sklenitve zakonske zveze oziroma prenehanja zakonske vezi.

d) Ko koncil govori o »znamenjih časa« (CS, 1965, 4), ima pred očmi tako znamenja božje navzočnosti kakor tudi znamenja njegove odsotnosti. Pornografija je »črno znamenje« v vrsti znamenj; je znamenje boleznih človeštva, ki s tem ogroža svoj biološki obstoj in etično zdravje. Dokument govori o »strukturi greha« ali »grešnih strukturah«, ki imajo v današnjem teološkem diskurzu posebno mesto (prim. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda O spravi in pokori, 1984). Navaja: »Gre za čisto osebne grehe tistih, ki povzročajo ali pospešujejo krivdo ali jo izkoriščajo; ki iz lenobe, strahu, po dogovorjenem molku, zakrinkani sokrivdi ali brezbržnosti ničesar ne naredijo, čeprav bi lahko kaj storili, da se izognejo nekaterim oblikam družbenega zla, jih odstranijo ali vsaj omejijo ... Resnična odgovornost je odgovornost oseb ... V ozadju vsakega grešnega stanja so vedno grešne osebe /.../, ki so posredno ali neposredno odgovorne za tako stanje« (16). V primeru pornografije gre celo za hujše dejanje, saj producenti in razširjevalci načrtno izrabljajo naivnost, moralno šibkost ali socialno stanje drugega za svojo korist. Posledica je moralna otopelost enih in sprijenost drugih. Pojav bi morali preprečiti v njenih začetkih oz. združiti moči za njegovo odstranitev. Poleg posameznikov in ustanov ima pri tem pomembno nalogo tudi širša družba. Le s skupnimi napori je mogoče razmere spremeniti.

5. Poti iz labirinta zasvojenosti

Poti v labirint zasvojenosti so različne, pot iz njega pa je le ena – radikalno preprečevanje in zavračanje pojava. Poleg etičnih, vzgojnih in drugih humanih oblik boja je treba upoštevati, da je v ozadju širjenja pornografije »industrija zla«, ki ima pred očmi zaslužek, promocijo etično spornih in liberalističnih pogledov na življenje, ki slabijo imunost uporabnikov in omogočajo širjenje praks. Pogosto se temu pridružujejo še druge oblike zasvojenosti, kot so alkoholizem in zasvojenost z mamili, prav tako načrtno zavajanje v odvisnost, ki producentom in prodajalcem zagotavlja število porabnikov. Ni dvoma, da nosijo prvi največjo odgovornost. Razne oblike pornografije so sicer obstajale tudi v preteklosti, vendar v javnosti niso bile ne znane ne dostopne; današnje oblike pa so ne samo bolj dostopne, ampak tudi bolj načrtne, vsiljive in usodne. To velja zlasti za dostopnost pornografije mladini, ki se že v času odraščanja srečuje s tem pojavom. Družba, družbene ustanove in državljanske iniciative, zlasti pa družina, Cerkev in druge verske skupnosti, imajo pomembno nalogo pri preprečevanju in odpravljanju tega zla.

Na prvem mestu je družina, ki z vzgojo, vključno spolno, zrelim odnosom med staršema preventivno in pravočasno posega na področje spolnosti. Brezbrižnost na tem področju ali zatiskanje oči pred vprašanji, s katerimi se sooča današnji človek, predvsem mlad, se prej ali slej maščuje. Starši morajo spremljati otroke in mladostnike skozi njihovo odraščanje, prav tako morajo spremljati, kaj se dogaja v družbi, TV-programe, svetovni splet in nove tehnologije, ter v sodelovanju s strokovnimi in družinskimi pobudami oblikovati vrednotam naklonjen javni prostor. Podobno velja za vzgojne in izobraževalne ustanove, ki s svojimi programi in v sodelovanju z družino vzgajajo k osebni zrelosti, samostojnosti in kritičnosti do pornografskih ponudb. Država in družba sta dolžni v imenu skupnega dobrega in družbenega zdravja skrbeti za javno zdravje ter varovati otrokove in mladostnikove pravice. To področje mora urejati ustrezna zakonodaja, ki poleg strokovne argumentacije vsebuje tudi kazensko odgovornost kršiteljev.

Dokument ameriških škofov je namenjen širokemu krogu naslovnikov, posameznikov in ustanov. Odlikuje se po jasni predstavitvi in analizi samega pojava pornografije: o vzrokih, širjenju, posledicah in boja proti njej. Pokaže tudi pot, kako se ji ubraniti in ozdraviti posledice na osebni in družbeni ravni. Predlaga in svetuje, kako sprejeti pomoč, ki jo nudijo posamezniki in različne ustanove, prav tako spodbuja, da se zaupamo Kristusu, ki odrešuje in osvobaja. V letu »obličja usmiljenja« (2015-2016) naj sprejmejo znamenja usmiljenja z odprtim srcem in se tako rešijo teme greha in zla.

*Rafko Valenčič
urednik*

VSEBINA

I. UVOD	7
II. LEPOTA IN POKLICANOST	
ČLOVEŠKE OSEBE V KRISTUSU	7
Ustvarjeni po božji podobi in poklicani k ljubezni	7
Dar in jezik telesa	8
Čistost – zdrav pogled na človeško spolnost.....	10
Greh in odrešenje.....	11
III. OSVETLITEV GREHA PORNOGRAFIJE	13
Opredelitev pornografije	13
Zakaj je pornografija napad na čistost in človekovo dostojanstvo	15
Učinki greha.....	16
Povezava pornografije z drugimi grehi	16
IV. KULTURNI VPLIV PORNOGRAFIJE:	
– STANJE IN SMERI RAZVOJA	18
Vrsta žrtev.....	18
Visualni vpliv	20
Sprejemljivost in mit neškodljivosti	21
Tehnologija	21
Industrija greha	22
Vsebina	23
V. UČINKI PORNOGRAFIJE – POGLED OD BLIZU	25
Moški	25
Ženske	26
Zasvojenost	27
Otroci in mladina.....	29
Zakon in bodoči zakoni	32
Starševstvo in družina	34

VI. CERKEV KOT »POLJSKA BOLNICA«	
– USMILJENJE, ZDRAVLJENJE IN UPANJE V KRISTUSU . . .	36
Tistim, ki jih izkorišča pornografska industrija	37
Tistim, ki so krivi izkoriščanja drugih s produkcijo pornografije	38
Moškim in ženskam, ki uporabljajo pornografijo.	38
Tistim, ki so prizadeti, ker njihov sozakonec uporablja pornografijo	39
Staršem	40
Vsem, ki delajo z otroki in mladino	41
Mladim	42
Duhovnikom in drugim klerikom.	42
Vsem ljudem dobre volje	43
VII. SKLEP: GOSPOD JE BOGAT V USMILJENJU	45
 MOLITEV.	46
DODATEK	47
SKLEPNA OPOMBA	48
 Rafko Valenčič: SVOBODNI ALI ZASVOJENI – Spremna beseda.	51
 KAZALO	61

Zbirka CERKVENI DOKUMENTI

Opomba: Objavljamo skrajšan seznam dokumentov, med njimi okrožnice in pomembnejše dokumente. Celoten seznam je objavljen v prejšnjih številkah.

2. Janez Pavel II., Okrožnica Človekov Odrešenik (1979)
10. Janez Pavel II., Okrožnica o božjem usmiljenju (1981)
13. Janez Pavel II., Okrožnica o človeškem delu (1981)
16. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o družini (1982)
25. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o pokori in spravi (1985)
32. Janez Pavel II., Okrožnica o Svetem Duhu (1986)
34. Janez Pavel II., Okrožnica o Odrešenikovi Materi (1987)
37. Janez Pavel II., Okrožnica o skrbi za socialno vprašanje (1988)
41. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o krščanskih laikih (1989)
45. Janez Pavel II., Okrožnica Ob stoletnici (1991)
46. Janez Pavel II., Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo (1991)
48. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev (1992)
52. Janez Pavel II., Okrožnica Sijaj resnice (1994)
56. Direktorij za službo in življenje duhovnikov (1994)
58. Janez Pavel II., Apostolsko pismo V zarji tretjega tisočletja (1995)
60. Janez Pavel II., Okrožnica Evangelij življenja (1995)
63. Janez Pavel II., Okrožnica Da bi bili eno (1996)
78. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Gospodov dan (1998)
80. Janez Pavel II., Okrožnica Vera in razum (1999)
87. Papeška biblična komisija, Interpretacija Svetega pisma v Cerкви (2000)
91. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja (2001)
94. Kongregacija za bogoslužje, Splošna ureditev rimskega misala (2002)
95. CEI, Kako oznanjati evangelij v svetu, ki se spreminja (2002)
99. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik, pastir in voditelj župniškega občestva (2002)
101. Janez Pavel II., Okrožnica Cerkev iz evharistije (2003)
102. Kongregacija za bogoslužje in za zakramente, Direktorij za ljudske pobožnosti in bogoslužje (2003)
104. Papeški svet za kulturo, Jezus Kristus prinašalec žive vode (2003)
107. Kongregacija za verski nauk, Pismo o sodelovanju moških in žensk (2004)
112. Papež Benedikt XVI., Okrožnica Bog je ljubezen (2006)

115. Papež Benedikt XVI., Posinodalna apostolska spodbuda Evhari-
stija – zakrament ljubezni (2007)
118. Papež Benedikt XVI., Okrožnica Rešeni v upanju (2008)
124. Papeška biblična komisija, Sveto pismo in morala (2009)
127. Benedikt XVI., Okrožnica Ljubezen v resnici (2009)
130. Mednarodna teološka komisija, V iskanju univerzalne etike – Nov
pogled na naravni moralni zakon (2010).
131. Papež Benedikt XVI., Posinodalna apostolska spodbuda Gospo-
dova beseda – Verbum Domini (2011)
132. Italijanska škofovska konferenca, Pismo iskalcem Boga (2011)
134. Papež Benedikt XVI., Apostolsko pismo Vrata vere – Porta fidei
(2012)
136. Mednarodna teološka komisija, Teologija danes – pogledi, viri in
merila (2012)
138. Papež Frančišek, Okrožnica luč vere – Lumen fidei (2013)
140. Papež Frančišek, Apostolska spodbuda Veselje evangelija (2014)
141. Komisija škofovskih konferenc Evropske skupnosti, Evropska
skupnost solidarnosti in odgovornosti (2014)
142. Papeški svet za zakonska besedila, Navodilo Dostojanstvo zakona
(2014)
143. Papeški svet Pravičnost in mir, Poslanstvo krščanskega poslovne-
ža – Razmišljanje (2014)
144. Papež Pavel VI., Okrožnica Posredovanje človeškega življenja
(nova izdaja) (2014)
145. Tretje izredno splošno zasedanje škofovske sinode – Sinodalno
poročilo (2015)
146. Kongregacija za ustanove posvečenega življenja in družbe apo-
stolskega življenja – Pozorno opazujte (2015)
147. Kongregacija za bogoslužje in disciplino zakramentov – Homile-
tični direktorij (2015)
148. Slovenska škofovska konferenca, Narodne smernice za oblikova-
nje in službo stalnih diaconov v Sloveniji (2015)
149. Papež Frančišek, Okrožnica o skrbi za skupni dom Hvaljen, moj
Gospod – laudato si' (2015)
150. Skupno luteransko-katoliško obeleževanje reformacije leta 2017.
Od konflikta do skupnosti (2016)
151. Papež Frančišek, Apostolsko pismo v obliki motu proprio Gospod
Jesus, usmiljeni sodnik (2016)
152. Papež Frančišek, Posinodalna apostolska spodbuda Radost lju-
bezni (2016)
153. Konferenca katoliških škofov ZDA, Čisto srce mi ustvari (2016)